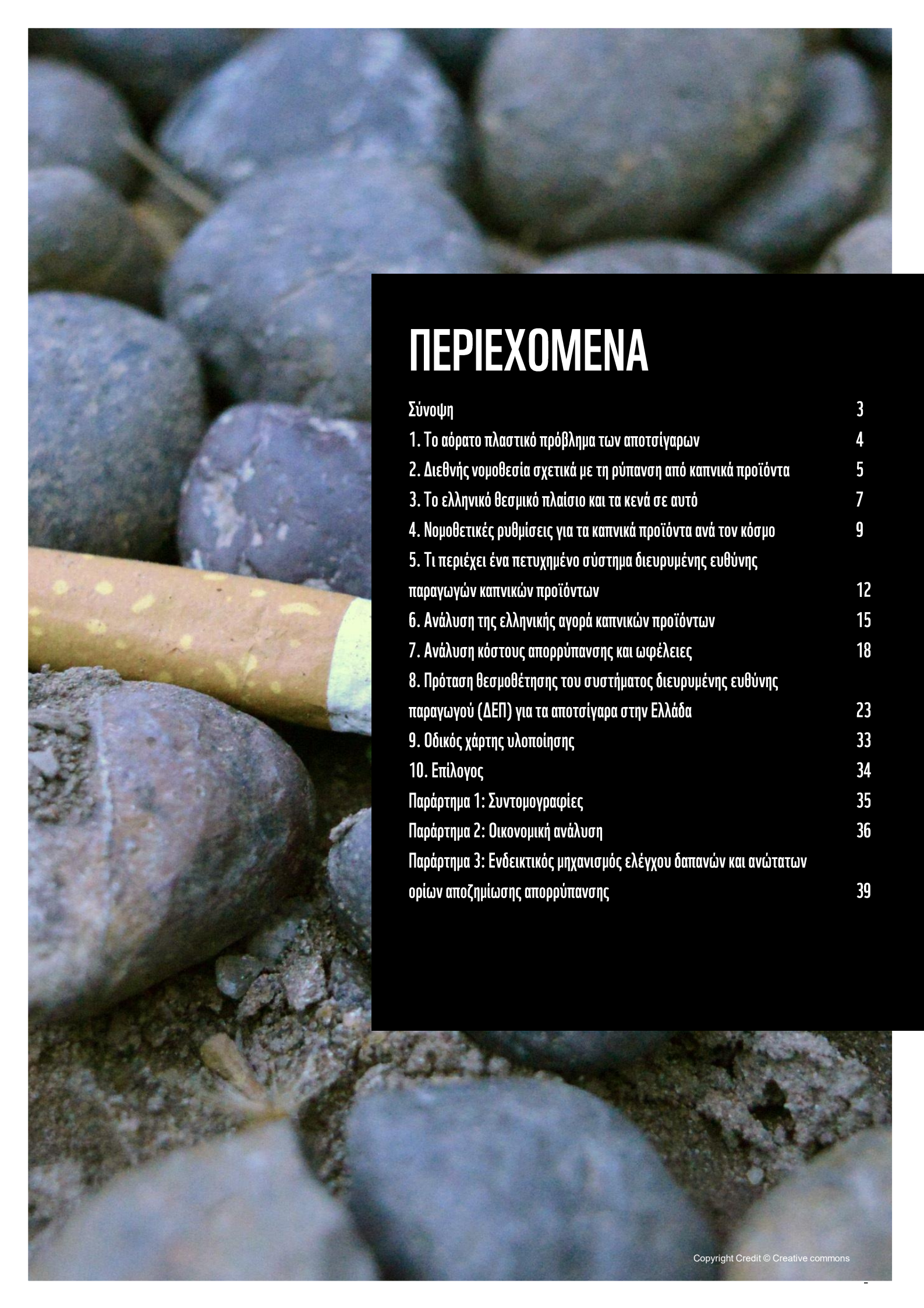

Για μια Ελλάδα χωρίς 'γόπες' παντού

Πρόταση για τη σύσταση συστήματος διευρυμένης
ευθύνης παραγωγού για τα αποτίγματα στην Ελλάδα

Οκτώβριος 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύνοψη	3
1. Το αόρατο πλαστικό πρόβλημα των αποτσίγαρων	4
2. Διεθνής νομοθεσία σχετικά με τη ρύπανση από καπνικά προϊόντα	5
3. Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο και τα κενά σε αυτό	7
4. Νομοθετικές ρυθμίσεις για τα καπνικά προϊόντα ανά τον κόσμο	9
5. Τι περιέχει ένα πετυχημένο σύστημα διευρυμένης ευθύνης παραγωγών καπνικών προϊόντων	12
6. Ανάλυση της ελληνικής αγοράς καπνικών προϊόντων	15
7. Ανάλυση κόστους απορρύπανσης και ωφέλειες	18
8. Πρόταση θεσμοθέτησης του συστήματος διευρυμένης ευθύνης παραγωγού (ΔΕΠ) για τα αποτσίγαρα στην Ελλάδα	23
9. Οδικός χάρτης υλοποίησης	33
10. Επίλογος	34
Παράρτημα 1: Συντομογραφίες	35
Παράρτημα 2: Οικονομική ανάλυση	36
Παράρτημα 3: Ενδεικτικός μηχανισμός ελέγχου δαπανών και ανώτατων ορίων αποζημίωσης απορρύπανσης	39

ΣΥΝΟΨΗ

Τα αποτσίγαρα αποτελούν το πιο διαδεδομένο απόρριμμα στις ελληνικές παραλίες και πόλεις, μια αθέατη αλλά τεράστια περιβαλλοντική πληγή. Κάθε χρόνο εκατομμύρια φίλτρα, φτιαγμένα από πλαστικά υλικά που δεν αποδομούνται, απελευθερώνουν τοξικές ουσίες και μικροπλαστικά που καταλήγουν στο έδαφος, στα ύδατα και τελικά στην τροφική αλυσίδα.

Παρά τη νομική πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ευθύνη των παραγωγών καπνικών προϊόντων, η Ελλάδα εξακολουθεί να μην διαθέτει σύστημα που να καλύπτει το πραγματικό περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος αυτής της ρύπανσης.

Η πρόταση του WWF Ελλάς στοχεύει να καλύψει αυτό το κενό. Εισηγείται τη σύσταση ενός Συλλογικού Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΣΕΔ) ειδικά για τα αποτσίγαρα, το οποίο θα εφαρμόζει την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» με δίκαιο και διαφανή τρόπο. Το σύστημα θα χρηματοδοτείται από ένα τέλος €0,019 ανά φίλτρο, καταβαλλόμενο από τους παραγωγούς και εισαγωγείς καπνικών προϊόντων, το οποίο θα αναπροσαρμόζεται σταδιακά αν δεν επιτυγχάνονται οι στόχοι συλλογής και απορρύπανσης. Η διακυβέρνησή του θα εξασφαλίζει ανεξαρτησία και αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων, μέσω ενός διοικητικού συμβουλίου με πλειοψηφία ανεξάρτητων μελών — χωρίς δεσμούς με την καπνοβιομηχανία — και με εκπροσώπηση του ΕΟΑΝ, της ΚΕΔΕ, περιβαλλοντικών οργανώσεων και της επιστημονικής κοινότητας. Όλα τα δεδομένα και οι ροές χρηματοδότησης θα είναι δημόσια προσβάσιμα μέσα από την ψηφιακή πλατφόρμα «EPR Filters», που θα επιτρέπει σε πολίτες και

φορείς να παρακολουθούν σε πραγματικό χρόνο την απόδοση του συστήματος. Παράλληλα, μέρος των πόρων θα κατευθύνεται σε διετή έρευνα και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, ώστε να παρακολουθείται η πρόοδος, να εντοπίζονται αδυναμίες και να επικαιροποιούνται τα τέλη. Επιπλέον, προβλέπεται μέρος των πόρων να κατευθύνεται σε έρευνα και καινοτομία, για την ανάπτυξη βιώσιμων μη πλαστικών φίλτρων και την προώθηση προληπτικών δράσεων ενημέρωσης και αλλαγής συμπεριφοράς. Πρόκειται για ένα σύγχρονο, συμμετοχικό και διαφανές μοντέλο Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού, ικανό να μειώσει δραστικά τη ρύπανση από αποτσίγαρα και να ευθυγραμμίσει τη χώρα με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις και τις αρχές της κυκλικής οικονομίας.

Η εφαρμογή ενός τέτοιου συστήματος δεν είναι γραφειοκρατική άσκηση. Είναι μια πράξη περιβαλλοντικής δικαιοσύνης: θα αποτρέψει τη ρίψη πάνω από 3.000 τόνων αποτσίγαρων κάθε χρόνο στο περιβάλλον, θα εξοικονομήσει δεκάδες εκατομμύρια ευρώ για τους δήμους και θα κινητοποιήσει μια νέα αγορά πράσινων λύσεων στον τομέα των καπνικών προϊόντων. Κυρίως, θα δείξει ότι η Ελλάδα μπορεί να περάσει από τα λόγια στις πράξεις, εφαρμόζοντας με συνέπεια την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Η Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού για τα αποτσίγαρα δεν είναι μόνο νομική υποχρέωση, είναι μια πολιτική επιλογή που ενώνει περιβαλλοντική προστασία, διαφάνεια και υπευθυνότητα. Αν υιοθετηθεί, θα αποτελέσει ένα από τα πιο ουσιαστικά βήματα για την προστασία των θαλασσών και των κοινοτήτων μας από τη ρύπανση που δημιουργεί μια συνήθεια με τεράστιο αποτύπωμα — το κάπνισμα.

1. Το αόρατο πλαστικό πρόβλημα των αποτσίγαρων

Τα αποτσίγαρα αποτελούν μία από τις πιο διαδεδομένες μορφές ρύπανσης παγκοσμίως, με σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία. Εκτιμάται ότι κάθε χρόνο ως και τα δύο τρίτα των καπνισμένων τσιγάρων απορρίπτονται στο έδαφος, που αντιστοιχούν παγκοσμίως σε [340 έως 680 εκατομμύρια κιλά αποβλήτων καπνικών προϊόντων](#), τα περισσότερα από τα οποία περιέχουν φίλτρα κατασκευασμένα από μη βιοδιασπώμενες πλαστικές ίνες.

Βρίσκονται παντού: κατά μήκος των δρόμων, στις όχθες ποταμών, στις παραλίες, στα πάρκα, στις παιδικές χαρές, στις πόλεις. Στην Ευρώπη, το 2022, πάνω από 2,4 εκατομμύρια αποτσίγαρα συλλέχθηκαν από εθελοντές σε δράσεις καθαρισμού¹, ενώ εκτιμάται ότι το 40%² από τα αποτσίγαρα που απορρίπτονται καταλήγουν τελικά στις θάλασσες.

Το μεγαλύτερο μέρος του αποτσίγαρου – σχεδόν τα δύο τρίτα του βάρους του – είναι το φίλτρο. Αυτό

αποτελείται από πλαστικό, κυρίως οξική κυτταρίνη, ένα ελαφρύ υλικό που παρασύρεται εύκολα από τον άνεμο και τη βροχή, καταλήγοντας στους υδροφόρους ορίζοντες και τελικά στον ωκεανό. Εκεί, διασπάται αργά, απελευθερώνοντας μικροπλαστικά και νανοπλαστικά που είναι αδύνατο να ανακτηθούν. Παράλληλα, τα αποτσίγαρα περιέχουν έως και [7.000 χημικές ουσίες](#), συμπεριλαμβανομένων βαρέων μετάλλων όπως υδράργυρος, κάδμιο και μόλυβδος, καθώς και τοξικές ενώσεις όπως νικοτίνη, πίσσα και φαινόλες. [Ένα μόνο αποτσίγαρο μπορεί να μολύνει έως και 1.000 λίτρα νερού](#), καταστρέφοντας τοπικά οικοσυστήματα και εισάγοντας επικίνδυνες ουσίες στην τροφική αλυσίδα.

Οι επιπτώσεις των αποτσίγαρων είναι πολλές ιδίως στους θαλάσσιους οργανισμούς, καθώς με την κατάποσή τους απελευθερώνονται τοξικές χημικές ουσίες που πλήττουν αρχικά τα ίδια τα ζώα με υπογονιμότητα ακόμα και θνησιμότητα³, αλλά στη συνέχεια είναι επιβλαβείς για όλη την τροφική αλυσίδα και για την ανθρώπινη υγεία μέσω της κατανάλωσης των μολυσμένων θαλασσινών⁴.

Στην Ελλάδα, τα αποτσίγαρα κατατάσσονται στα συχνότερα απορρίμματα που εντοπίζονται στις

¹ Πηγή [εδώ](#)

² Πηγή [εδώ](#)

³ Πηγή [εδώ](#) και [εδώ](#)

⁴ Πηγή [εδώ](#)

ακτές και στους δημόσιους χώρους και επιπλέον αποτελούν το συχνότερο εύρημα σε δράσεις καθαρισμού παραλιών. Τα δεδομένα του [2023 MED Quality Status Report](#) σκιαγραφούν ένα ιδιαίτερα ανησυχητικό, αλλά ταυτόχρονα διαχειρίσιμο, πρόβλημα για τις ελληνικές ακτές. Στο σύνολο της Μεσογείου τα αποτσίγαρα (κωδ. G27) αναδεικνύονται στο δεύτερο συχνότερο είδος θαλάσσιου απορρίμματος, αντιπροσωπεύοντας το 13,4% όλων των ευρημάτων. Στην Ελλάδα, όπου καταγράφηκαν κατά μέσο όρο 1.232 αντικείμενα ανά 100 m παραλίας, οι γόπες καταλαμβάνουν την πέμπτη θέση με περίπου 6% του συνόλου – ποσοστό που μεταφράζεται σε χιλιάδες τεμάχια ανά χιλιόμετρο ακτογραμμής. Συνολικά το 72% των ελληνικών ευρημάτων συγκεντρώνεται σε δέκα κατηγορίες-μεταξύ αυτών και οι γόπες, γεγονός που δείχνει ότι στενευμένα μέτρα για λίγα είδη μπορούν να αποδώσουν γρήγορα. Η συνέχιση της ανεξέλεγκτης απόρριψης διατηρεί την Ελλάδα εκτός των ορίων «Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης» (GES) του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης: μόλις 16% των παραλιών πληροί το κατώφλι των 130 αντικειμένων ανά 100m παραλίας, ενώ πολλές το υπερβαίνουν έως πέντε φορές.

Ταυτόχρονα, [σύμφωνα με τα δεδομένα](#) που προκύπτουν από το πρόγραμμα παρακολούθησης παράκτιας ρύπανσης του WWF Ελλάς «Υιοθέτησε μια παραλία», η μέση τιμή των αποτσίγαρων σε ένα δείγμα παραλίας 100m είναι πάνω από 400 τεμάχια, ενώ αντίστοιχα μια τυχαία καταγραφή μπορεί να φτάσει μέχρι και πάνω από 8.000 τεμάχια, που αντιστοιχεί σε 80 γόπες ανά μέτρο παραλίας. Βάσει των ευρημάτων του «Υιοθέτησε μια παραλία» τα αποτσίγαρα αποτελούν το νο1 απόρριμμα στις ελληνικές παραλίες.

2. Διεθνής νομοθεσία σχετικά με τη ρύπανση από καπνικά προϊόντα

Το νομοθετικό πλαίσιο για τα αποτσίγαρα και την ευθύνη των παραγωγών προϊόντων καπνού έχει γίνει αρκετά αυστηρό σε διεθνές και εθνικό επίπεδο λόγω των σοβαρών επιπτώσεων των προϊόντων καπνού στην ανθρώπινη υγεία και στο φυσικό περιβάλλον.

Σε διεθνές επίπεδο, η [Σύμβαση Πλαίσιο για τον Έλεγχο του Καπνίσματος](#) (WHO FCTC, κυρωτικός ν.

3420/2005) του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας (WHO) που υιοθετήθηκε από πολλές χώρες, επιδιώκει τη μείωση των αρνητικών συνεπειών του καπνίσματος.

- Το άρθρο 18 της Σύμβασης υποχρεώνει τα Συμβαλλόμενα Μέρη να «προστατεύουν το περιβάλλον και την υγεία των ανθρώπων» κατά την καλλιέργεια και επεξεργασία καπνού—χωρίς, ωστόσο, να ρυθμίζει ρητά τη διαχείριση των αποβλήτων φίλτρων.
- Οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις εξειδικεύτηκαν αργότερα από τη Διάσκεψη των Μερών (COP) στη δέκατη συνάντηση [COP 10 – Απόφαση FCTC/COP10\(14\) \(2023\)](#), όπου παροτρύνει τα Μέρη να εφαρμόσουν μέτρα EPR σε όλο τον κύκλο ζωής των προϊόντων καπνού, από τη γεωργική παραγωγή έως τη διαχείριση αποβλήτων· προωθεί τη συνεργασία για περιορισμό ή αντικατάσταση πλαστικών φίλτρων.

Αν και το αρχικό κείμενο της WHO FCTC περιορίζεται κυρίως στη φάση παραγωγής, η νομική «ομπρέλα» που διαμορφώθηκε μέσω των αποφάσεων COP παρέχει σαφές έρεισμα στα κράτη-μέλη να θεσπίζουν σχήματα ΔΕΠ, μηχανισμούς επιστροφής εγγύησης και απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού για τα προϊόντα καπνού και τα φίλτρα τους. Έτσι, οι καπνοβιομηχανίες καλούνται να προσαρμοστούν σε κανόνες που αφορούν όχι μόνο την ανακύκλωση των προϊόντων τους, αλλά και τη χρήση βιώσιμων υλικών στη συσκευασία και στα φίλτρα των τσιγάρων. Ωστόσο, η Διάσκεψη των Μερών (COP10) της WHO FCTC έχει επισημάνει με ανησυχία ότι η καπνοβιομηχανία αξιοποιεί τα σχήματα ΔΕΠ και άλλες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες ως μέσο προβολής και συγκάλυψης των βλαβών που προκαλεί ([COP10\(14\), προοίμιο](#)). Συνεπώς, η εφαρμογή τέτοιων συστημάτων πρέπει να εξασφαλίζει πλήρη ανεξαρτησία από τον κλάδο και διαφανή εποπτεία από δημόσιες αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 5.3 της Σύμβασης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει την [Οδηγία 2019/904](#)⁵, που στοχεύει στη μείωση των πλαστικών αποβλήτων. Η οδηγία αυτή αντιμετωπίζει τα αποτσίγαρα με πλαστικό φίλτρο ως μία από τις κυριότερες κατηγορίες «προϊόντων μιας χρήσης» που συμβάλλουν στη ρύπανση – και

προϊόντων στο περιβάλλον (EE L 155 της 12.6.2019, σ. 1-19)

⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2019/904 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών

γι' αυτό θεσπίζει μαζί με τις μεταγενέστερες [διευκρινίσεις](#) που εκδόθηκαν τον Ιούνιο του 2021 – υποχρεώσεις πολύ πιο συγκεκριμένες απ' ό,τι αφήνει να εννοηθεί ένας γενικός στόχος μείωσης.

- **Σήμανση προϊόντων (άρθρο 7 & Παράρτημα Δ)** – από **3 Ιουλίου 2021** κάθε πακέτο τσιγάρων, όπως και κάθε εξωτερική συσκευασία, οφείλει να φέρει ειδικό εικονόσημο που υπενθυμίζει στον καταναλωτή ότι το φίλτρο περιέχει πλαστικό, ότι δεν είναι βιοδιασπώμενο και ότι πρέπει να απορρίπτεται σε κάδο· χωρίς τη σήμανση, η διάθεση στην αγορά απαγορεύεται.
- **Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού (άρθρο 8 παρ. 3 & Παράρτημα Ε)** – έως **5 Ιανουαρίου 2023** κάθε κράτος-μέλος πρέπει να έχει σε λειτουργία σύστημα διευρυμένης ευθύνης παραγωγού (ΔΕΠ ή αγγλιστί EPR), ειδικά για φίλτρα και τσιγάρα με φίλτρο. Το σύστημα μεταφέρει στον παραγωγό το **πλήρες κόστος** για:
 - ο καθαρισμούς δρόμων, ακτών, πάρκων και υδάτινων σωμάτων,
 - ο συλλογή, μεταφορά και επεξεργασία των αποτσίγαρων που ρίχνονται στους δημόσιους κάδους,
 - ο ανάπτυξη και-συντήρηση υποδομών (κάδων),
 - ο σύστημα αναφορών και παρακολούθησης δεδομένων,
 - ο χρηματοδότηση ενημερωτικών δράσεων.
 - ο Το ίδιο άρθρο επιβάλλει αναλογική και διαφανή κατανομή κόστους με βάση το μερίδιο αγοράς κάθε παραγωγού.
- **Εκστρατείες ευαισθητοποίησης (άρθρο 10)** – οι παραγωγοί οφείλουν να χρηματοδοτούν ή να υλοποιούν καμπάνιες που εξηγούν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αποτσίγαρων, υποδεικνύουν εναλλακτικές λύσεις και ενημερώνουν για τα σημεία συλλογής. Το κόστος θεωρείται τμήμα των υποχρεώσεων της ΔΕΠ.
- **Μεθοδολογία κόστους** – συνιστά να βασίζονται τα τέλη σε πραγματικά τιμολόγια δόμων και να αναθεωρούνται τακτικά, ώστε να

αποφεύγεται τυχόν υπερβάλλουσα ή υποδεέστερη χρέωση των παραγωγών.

- **Κυρώσεις (άρθρο 17)** – τα κράτη-μέλη πρέπει να προβλέπουν «αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές» ποινές για παραγωγούς που δεν τηρούν τις παραπάνω υποχρεώσεις· αυτό σημαίνει πρόστιμα, δυνατότητα απαγόρευσης διακίνησης και, όπου χρειάζεται, ποινικές κυρώσεις.
- **Ευθυγράμμιση με FCTC**: παραπέμπει στις αποφάσεις της Διάσκεψης των Μερών για μείωση πλαστικών φίλτρων, ενθαρρύνοντας τα κράτη-μέλη να εξετάσουν ακόμα πιο αυστηρά μέτρα αν οι στόχοι δεν επιτυγχάνονται.

Τι **δεν** επιβάλλει η Οδηγία; δεν ορίζει ποσοτικό στόχο μείωσης κατανάλωσης για τα φίλτρα, ούτε απαιτεί άμεση απαγόρευση πλαστικού. Όμως, με το υποχρεωτικό σύστημα ΔΕΠ και τη σήμανση, δημιουργεί το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο τα κράτη-μέλη μπορούν – και ορισμένα ήδη εξετάζουν – επιπλέον μέτρα, όπως τέλη ανά φίλτρο ή ακόμη και σταδιακή απαγόρευση πλαστικών φίλτρων, εφόσον το πρόβλημα ρύπανσης παραμένει.

Από το 2023 και έπειτα, η μη υλοποίηση των υποχρεώσεων ΔΕΠ ισοδυναμεί με παράβαση του ενωσιακού δικαίου και επισύρει διαδικασία κυρώσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3. Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο και τα κενά μέσα σε αυτό

Στην Ελλάδα ο Νόμος 4736/2020 εισάγει το πρόγραμμα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού για συγκεκριμένα προϊόντα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και τα προϊόντα καπνού με φίλτρο, εναρμονίζοντας την ελληνική νομοθεσία με

την ευρωπαϊκή. Σύμφωνα με αυτόν, έως τις 5 Ιανουαρίου 2023, οι παραγωγοί αυτών των προϊόντων υποχρεούνται είτε να δημιουργήσουν συστήματα συλλογής και εναλλακτικής διαχείρισης (ΣΣΕΔ) πανελλαδικής εμβέλειας, είτε να αναθέσουν αυτή την ευθύνη σε φορείς διαχείρισης αποβλήτων.

Πίνακας 1. Μέτρα για τα αποτσίγαρα στην οδηγία (ΕΕ) 2019/904

Άρθρο / παράρτημα της οδηγίας	Τι απαιτεί για φίλτρα και τσιγάρα με φίλτρο	Προθεσμία ΕΕ	Κατάσταση στην Ελλάδα (ν. 4736/2020) – Κενά
Άρθρο 7 & Παρ. D (Σήμανση)	Υποχρεωτικό εικονόσημο σε κάθε πακέτο/πολυτεμάχιο → ενημέρωση για πλαστικό & ορθή απόρριψη	3 Ιουλ 2021	☑ Ενσωματώθηκε (άρθ. 9 ν. 4736/2020 & ΚΥΑ υπ' αριθ. 22038/2021 (ΦΕΚ Β' 1558/16.04.2021)). Απαγορεύεται η διάθεση χωρίς σήμανση.
Άρθρο 8 § 3 & Παρ. E (ΔΕΠ)	Σύστημα Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού που καλύπτει: - Καθαρισμούς - Κάδους - Μεταφορά/επεξεργασία - Ευαισθητοποίηση - Ανάκτηση κόστους	5 Ιαν 2023	⚠ Μερική ενσωμάτωση (άρθ. 10 ν. 4736/2020 προβλέπει ΕΠ, αλλά: - Δεν έχει εκδοθεί ΚΥΑ⁵ καθορισμού τελών/μηχανισμού - Δεν λειτουργεί ΣΣΕΔ για αποτσίγαρα
Άρθρο 10 (Ευαισθητοποίηση)	Χρηματοδοτούμενες από παραγωγούς καμπάνιες για επιπτώσεις, κάδους, εναλλακτικά προϊόντα	Παράλληλα το ΔΕΠ	⚠ Θεσμικό πλαίσιο υπάρχει (άρθ. 14 ν. 4736/2020) αλλά δεν υπάρχει χρηματοδότηση επειδή δεν έχει εκδοθεί η Κ.Υ.Α. και κατά συνέπεια η ΔΕΠ δεν έχει ενεργοποιηθεί.
Άρθρο 8 § 8 (Διαφάνεια κόστους)	Διαφανής κατανομή κόστους & αναλογικότητα τελών	Συνεχής	✗ Άγνωστο δεν έχει εκδοθεί Κ.Υ.Α. που να ορίζει επιμερισμό κόστους στους παραγωγούς.
Άρθρο 17 (Κυρώσεις)	Αποτελεσματικές, αποτρεπτικές κυρώσεις για παραβάσεις	Συνεχής	⚠ Υφίστανται προβλέψεις (άρθ. 17–18 ν. 4736/2020 – πρόστιμα έως €200 000), όμως σπάνια εφαρμόζονται, αν όχι ποτέ ⚠ Δεν συνδέεται ακόμη με ειδικές παραβάσεις φίλτρων (π.χ. μη συμμετοχή σε ΣΣΕΔ).

⁵ Το περιεχόμενο της Κ.Υ.Α. που θα πρέπει να εκδοθεί προβλέπεται στην εξουσιοδοτική διάταξη του νόμου άρθ. 19 παρ. 6 ως εξής: «6. Για την εφαρμογή του άρθρου 10, με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία εκδίδεται κατόπιν εισήγησης του Ε.Ο.ΑΝ. το αργότερο έως την 3η Ιανουαρίου 2022, εξειδικεύονται οι ελάχιστες προδιαγραφές των συστημάτων συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας των αποβλήτων για τα προϊόντα του τμήματος ΙΙΙ του Μέρους Ε' του Παραρτήματος Ι που απορρίπτονται στα δημόσια συστήματα συλλογής, καθώς και των απαιτούμενων ειδικών υποδομών, οι εμπλεκόμενοι φορείς στα ανωτέρω συστήματα, καθώς και τα στοιχεία και τα ποσοτικά δεδομένα που πρέπει να συλλέγονται από τους φορείς ΣΣΕΔ αναφορικά με τη λειτουργία των ανωτέρω συστημάτων και καθορίζονται οι απαιτήσεις δημιουργίας ειδικής υποδομής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 10.»

Δυστυχώς, η προθεσμία που προβλεπόταν προ πολλού έχει περάσει και δεν έχουν ακόμη ληφθεί ουσιαστικά μέτρα για την υλοποίηση αυτού του πλαισίου. Οι παραγωγοί καπνικών προϊόντων δεν έχουν δημιουργήσει πανελλαδικά συστήματα συλλογής και εναλλακτικής διαχείρισης (ΣΣΕΔ), και η συλλογή και ανακύκλωση των αποτσίγαρων παραμένει ανεπαρκής.

Το αποτέλεσμα είναι η συνέχιση της ανεξέλεγκτης απόρριψης αποτσίγαρων στο περιβάλλον, χωρίς να έχει γίνει εφαρμογή του νόμου και των μέτρων που προβλέπει. Στον άνω πίνακα, παρουσιάζονται τα μέτρα που προβλέπονται στην Οδηγία (ΕΕ) 2019/904 για τα αποτσίγαρα και ο έως σήμερα βαθμός υλοποίησης των μέτρων από την Ελλάδα.

Η Ελλάδα έχει εφαρμόσει πλήρως **μόνο** τη σήμανση των προϊόντων και το γενικό πλαίσιο κυρώσεων. Το **μεγάλο κενό** είναι η θέσπιση και λειτουργία του σχήματος **διευρυμένης ευθύνης παραγωγού** (με τέλη, μηχανισμό κατανομής κόστους και καμπάνιες). **Χωρίς τη θέσπισή του, η χώρα δεν συμμορφώνεται με το άρθρο 8 της Οδηγίας, κινδυνεύει με διαδικασία παράβασης και το κυριότερο, διαιωνίζει την επιβάρυνση του περιβάλλοντος και της υγείας από τα αποτσίγαρα.**

4. Νομοθετικές ρυθμίσεις για τα καπνικά προϊόντα ανά τον κόσμο

Τα τελευταία πέντε χρόνια ο παγκόσμιος «χάρτης» περιβαλλοντικής πολιτικής για τα αποτσίγαρα άλλαξε ριζικά. Αφετηρία αποτέλεσε η Οδηγία (ΕΕ) 2019/904, η οποία επιβάλλει στα κράτη-μέλη να μετακυλίσουν το κόστος καθαρισμού από τα φίλτρα τσιγάρων στους ίδιους τους παραγωγούς. Εντός και εκτός Ευρώπης, αρκετές χώρες έχουν ήδη θεσπίσει ολοκληρωμένα σχήματα Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού (ΔΕΠ), άλλες δοκιμάζουν ενδιαμέσες λύσεις, όπως ειδικά τέλη απορρύπανσης (litter fees) ή απαγορεύσεις πλαστικών φίλτρων.

4.1 Η Σουηδία έγινε ο «πρώτος διδάξας»

Το σουηδικό μοντέλο αποτελεί το πρώτο πλήρως λειτουργικό σχήμα διευρυμένης ευθύνης παραγωγού για τα αποτσίγαρα. Από 1 Ιανουαρίου 2023, κάθε εταιρεία που τοποθετεί στην αγορά «προϊόντα καπνού με φίλτρο» ή «μεμονωμένα φίλτρα» υποχρεώνεται να εγγραφεί στον κρατικό κατάλογο της Υπηρεσίας Προστασίας Περιβάλλοντος (Naturvårdsverket) και να συνάψει σύμβαση με εγκεκριμένο Οργανισμό Παραγωγών σύμφωνα με τη SFS 2021:998. Επί του παρόντος λειτουργεί το ένα ΣΣΕΔ, ο οποίος συνάπτει συμβάσεις με δήμους για αποζημίωση της συλλογής αποτσίγαρων και δημοσιεύει οδηγίες για την εφαρμογή της ΔΕΠ. Υπάρχουν και τυποποιημένες συμβάσεις μεταξύ Οργανισμού Παραγωγών και δήμων για την οργάνωση της συλλογής.

Η οικονομική ραχοκοκαλιά του συστήματος είναι ένα τέλος απορρύπανσης ανά φίλτρο. Επιβάλλεται στο συνολικό πλήθος φίλτρων που διακινούνται ετησίως. Επιπλέον, κάθε κατηγορία προϊόντος χρεώνεται με πάγιο διοικητικό τέλος. Τα χρήματα καταβάλλονται από τις επιχειρήσεις στο ΣΣΕΔ, το οποίο καταρτίζει προϋπολογισμό αποζημίωσης δήμων για τη συλλογή αποτσίγαρων, χρηματοδοτεί την τοποθέτηση ειδικών κάδων συλλογής τους και καλύπτει το κόστος ενημερωτικών εκστρατειών.

Η κυβέρνηση έχει θέσει ρητό στόχο μείωσης της ρίψης αποτσίγαρων κατά 50 % μέχρι το 2030, σε σύγκριση με το έτος βάσης 2023. Πανεθνικές δειγματοληψίες διενεργούνται ανά διετία και αν οι μετρήσεις δείξουν ότι ο στόχος δεν επιτυγχάνεται, το τέλος θα αυξηθεί αυτόματα, δημιουργώντας ισχυρό χρηματοοικονομικό κίνητρο συμμόρφωσης.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στη διαφάνεια. Το ΣΣΕΔ δημοσιεύει ανοικτά την ιδιοκτησιακή του δομή, τον κατάλογο μελών, τον αλγόριθμο υπολογισμού εισφορών και τα ετήσια δεδομένα συλλογής αποτσίγαρων. Με τον τρόπο αυτό αποτρέπεται τυχόν υπερβολική επιρροή των μεγάλων καπνοβιομηχανιών και διασφαλίζεται δημόσιος έλεγχος της ροής πόρων.

Το σουηδικό παράδειγμα δείχνει ότι ένα σαφές τέλος ανά φίλτρο, συνδυασμένο με αυτόματη αναπροσαρμογή και ισχυρή διαφάνεια, μπορεί να χρηματοδοτήσει ικανοποιητικά την απορρύπανση και να μειώσει ουσιαστικά το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των αποτσίγαρων.

4.2 Γαλλία – υψηλές συνεισφορές και πυκνό δίκτυο κάδων

Η Γαλλία ενσωμάτωσε τις απαιτήσεις της σχετικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας μέσα από τον νόμο για την κυκλική οικονομία (AGEC) και το εκτελεστικό διάταγμα του 2021, δημιουργώντας ένα φιλόδοξο σχήμα Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για τα φίλτρα τσιγάρων. Κεντρικό φορέα αποτελεί ο οργανισμός ALCOME, το μοναδικό ΣΣΕΔ που έλαβε κρατική έγκριση το 2021. Η άδεια λειτουργίας του συνοδεύεται από ρητούς στόχους: μείωση των πεταμένων αποτσίγαρων κατά 20 % μέσα στο πρώτο έτος, 35 % σε πέντε χρόνια και 40 % στην εξετία. Για να επιτευχθούν αυτά τα ορόσημα, η βιομηχανία έχει δεσμευθεί σε ελάχιστη ετήσια οικονομική συνεισφορά 80 εκατ. €.

Το καθεστώς δεν περιορίζεται στην οικονομική ανακατανομή, αλλά επιβάλλει υποχρεωτικές υποδομές συλλογής. Το ΣΣΕΔ πρέπει να χρηματοδοτεί και να συντηρεί δίκτυο δημόσιων κάδων με πυκνότητα ένας κάδος ανά 900 κατοίκους το 2024, που θα βελτιώνεται σε 1/600 το 2025 και 1/300 το 2026. Παράλληλα, ο οργανισμός οφείλει να αποζημιώνει στο ακέραιο τους δήμους για τις τεκμηριωμένες δαπάνες καθαρισμού αποτσίγαρων. Το ύψος των επιλέξιμων δαπανών ορίζεται κάθε χρόνο από εθνικό «οδηγό κόστους» ώστε να εξασφαλίζεται διαφάνεια και ισοτιμία.

Η εμπειρία, ωστόσο, ανέδειξε και θεσμικές προκλήσεις. Τον Ιούλιο 2024 το [Conseil d'État](#) (το γαλλικό ΣτΕ) ακύρωσε τμήματα της αρχικής ρυθμιστικής απόφασης, κρίνοντας ότι η δημόσια διαβούλευση ήταν ελλιπής και ότι έπρεπε να ενισχυθεί η ανεξαρτησία του ΣΣΕΔ από τους μεγάλους παραγωγούς. Το υπουργείο Περιβάλλοντος κλήθηκε να αναθεωρήσει τη διαδικασία διακυβέρνησης, δίνοντας μεγαλύτερο

βάρος σε ανεξάρτητα μέλη και εκπροσώπους των δήμων.

Παρά τις διορθωτικές παρεμβάσεις, το γαλλικό μοντέλο προσφέρει πολύτιμα διδάγματα: συνδυάζει υψηλές χρηματοδοτικές εισφορές με σαφή ποσοτικά ορόσημα, επιβάλλει ελάχιστες υποδομές συλλογής και προβλέπει πλήρη αποζημίωση των ΟΤΑ, αποδεικνύοντας ότι η ΔΕΠ μπορεί να λειτουργήσει ως αποτελεσματικός μοχλός για τη μείωση της ρύπανσης από αποτίγαρα—αρκεί να εξασφαλίζεται ανεξάρτητη διακυβέρνηση και διαφανής υπολογισμός κόστους.

4.3 Ισπανία – δυνητική απαγόρευση πλαστικού φίλτρου

Με το Βασιλικό Διάταγμα 1093/2024, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 58–61 του Νόμου 7/2022 για τα απόβλητα και σε συμμόρφωση προς την σχετική Οδηγία, η Ισπανία έθεσε σε ισχύ από τις 24 Οκτωβρίου 2024 ένα ολοκληρωμένο καθεστώς ΔΕΠ για όλα τα φίλτρα τσιγάρων που περιέχουν πλαστικό. Το νέο πλαίσιο μεταφέρει στον κλάδο την πλήρη οικονομική επιβάρυνση της ρύπανσης: οι παραγωγοί αναλαμβάνουν την αποπληρωμή των τιμολογίων που εκδίδουν οι δήμοι για τον καθαρισμό διασκορπισμένων αποτίγαραν σε δρόμους, παραλίες και πάρκα, χρηματοδοτούν την αποκομιδή, τη μεταφορά και την επεξεργασία των φίλτρων που συλλέγονται στους δημόσιους κάδους, καταβάλλουν το κόστος όλων των εκστρατειών ευαισθητοποίησης και συντηρούν ένα εθνικό σύστημα δεδομένων και ετήσιων αναφορών. Τα επιμέρους ποσά ελέγχονται και επικυρώνονται από την κρατική Υπηρεσία Διαχείρισης Αποβλήτων (Agencia Estatal de Residuos).

Πέρα από την κάλυψη του άμεσου κόστους, το διάταγμα εισάγει ρήτρα «οικολογικού σχεδιασμού» (ecodiseño) – όποιος παραγωγός κατέχει μερίδιο αγοράς άνω του 2,5 % υποχρεούται να καταθέτει πενταετές σχέδιο με σαφείς δείκτες μείωσης πλαστικού και αντικατάστασης των υφιστάμενων φίλτρων. Μάλιστα, προβλέπεται ρητά ότι το 2029 το Υπουργείο Οικολογικής Μετάβασης θα επανεξετάσει τα αποτελέσματα και, εφόσον οι στόχοι δεν έχουν επιτευχθεί, διατηρεί το δικαίωμα να επιβάλει πλήρη απαγόρευση των πλαστικών φίλτρων.

Το καθεστώς συμπληρώνεται από αυστηρό πλέγμα κυρώσεων: κάθε παράβαση των υποχρεώσεων ΔΕΠ

εμπίπτει στα περιβαλλοντικά αδικήματα του Νόμου 7/2022 και τιμωρείται με διοικητικά πρόστιμα που φθάνουν έως τις €600.000. Με αυτόν τον τρόπο, η Ισπανία κατοχυρώνει όχι μόνο τη χρηματοδότηση του κόστους απορρύπανσης αλλά και την έμπρακτη πίεση προς τη βιομηχανία για ταχεία καινοτομία σε φίλτρα χωρίς πλαστικό.

4.4 Η Δανία ως «άγκυρα» αναφοράς ανά φίλτρο

Το δανικό μοντέλο αποτελεί το πιο καθαρό ευρωπαϊκό παράδειγμα τέλους ανά φίλτρο για τα αποτίγαρα, με σαφή νομική πράξη και τακτική επικαιροποίηση από την αρμόδια αρχή.

Τι ισχύει θεσμικά και λειτουργικά:

- Από 5 Ιανουαρίου 2023 τα φίλτρα καπνού (και τα μεμονωμένα φίλτρα για χρήση με καπνό) υπάγονται σε διευρυμένη ευθύνη παραγωγού. Υπάρχει υποχρέωση εγγραφής και οικονομικής συνεισφοράς για την κάλυψη του κόστους απορρύπανσης από αποτίγαρα στον δημόσιο χώρο. Το πλαίσιο τίθεται με την Υπουργική Απόφαση 1277/11.09.2022 και τις νεότερες ρυθμίσεις⁶.
- Οι παραγωγοί/εισαγωγείς αναφέρουν ανά τρίμηνο τον αριθμό των φίλτρων (σε τεμάχια) και καταβάλλουν τέλος ανά φίλτρο. Η Δανική Περιβαλλοντική Υπηρεσία (Miljøstyrelsen) δημοσιεύει/επικαιροποιεί την ισχύουσα τιμή ανά τεμάχιο.
- Το τέλος καλύπτει τις δαπάνες καθαρισμού που πραγματοποιούν οι δήμοι, η Οδική Διεύθυνση (Vejdirektoratet) και η Δασική Υπηρεσία (Naturstyrelsen), καθώς και ενημερωτικές δράσεις.
- Η εγγραφή/αναφορά γίνεται στο Μητρώο Παραγωγικής Ευθύνης και η υποβολή δηλώσεων πραγματοποιείται μέσω της κρατικής πύλης virk.dk.
- Παράλληλα, υφίσταται υποχρέωση δράσεων ευαισθητοποίησης από τους παραγωγούς, όπως ρητά προβλέπεται στην [κανονιστική πράξη](#).

Γιατί αυτό το μοντέλο ενδιαφέρει ως πρότυπο:

- Η Δανία παρέχει ρητή, μετρήσιμη τιμή ανά φίλτρο (όχι «€/kg» ή «€/κάτοικο»), ακριβώς στο

⁶ Πηγή [εδώ](#)

επίπεδο λεπτομέρειας που χρειάζεται για να οριστεί ελληνικό τέλος προϊόντος ανά τεμάχιο φίλτρου.

- Οι ισχύουσες τιμές συνδέονται ρητά με πραγματικά κόστη καθαρισμού του δημόσιου χώρου και επικαιροποιούνται διοικητικά, δημιουργώντας ένα διαφανές σημείο αναφοράς για αναγωγές/συγκρίσεις.

Μάθημα πολιτικής: ένα σαφές τέλος ανά φίλτρο, που αναθεωρείται περιοδικά βάσει των πραγματικών δαπανών καθαριότητας και συνοδεύεται από υποχρεώσεις ενημέρωσης, μπορεί να χρηματοδοτεί επαρκώς την απορρύπανση και να στηρίζει μετρήσιμη μείωση των αποτσίγαρων. Η δανική εμπειρία λειτουργεί έτσι ως τεχνική «άγκυρα» για τον προσδιορισμό ελληνικού τέλους ανά φίλτρο και για τη σχεδίαση μηχανισμού ετήσιας/διετούς αναθεώρησης.

4.5 Λονδίνο – δημοτικά τέλη – «litter levy»

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου δεν υπάρχει ακόμη εθνικό σύστημα διευρυμένης ευθύνης για τα φίλτρα τσιγάρων, ορισμένες τοπικές αρχές αξιοποίησαν τις εξουσίες που τους παρέχει το Environmental Protection Act 1990 για να επιβάλουν ένα πιλοτικό τέλος απορρύπανσης: χρεώνουν ένα λεπτό (£0,01) ανά τσιγάρο που πωλείται εντός της διοικητικής τους περιφέρειας. Τα έσοδα κατευθύνονται αποκλειστικά στη χρηματοδότηση συμβάσεων καθαρισμού δρόμων και πάρκων, με στόχο να καλυφθεί το κόστος περισυλλογής γοπών χωρίς επιβάρυνση των δημοτικών προϋπολογισμών. Αν και το μέτρο δεν αποτελεί τυπικό σύστημα ΔΕΠ, αποτελεί σαφή ένδειξη ότι – ακόμη και σε μια χώρα χωρίς κεντρική ρύθμιση – οι καπνοβιομηχανίες αρχίζουν πρακτικά να πληρώνουν για τη ρύπανση που προκαλούν τα προϊόντα τους.

4.6 Σαν Φρανσίσκο (ΗΠΑ) – Τέλος καθαρισμού αποτσίγαρων (Cigarette Litter Abatement Fee)

Η πόλη του Σαν Φρανσίσκο υπήρξε πρωτοπόρος στον καταλογισμό κόστους ρύπανσης στους καπνοβιομηχανίες και τους λιανοπωλητές. Με διάταξη του Δημοτικού Κώδικα Υγείας (Article 19F) επιβλήθηκε το 2009 δημοτικό τέλος 0,20 δολαρίων ανά πακέτο τσιγάρων, ποσό που αναπροσαρμόστηκε σταδιακά και ανέρχεται σήμερα στα 1,75 δολάρια. Όλα τα έσοδα τοποθετούνται σε ειδικό ταμείο, το «Cigarette Litter Abatement Fund», και διατίθενται αποκλειστικά για τον καθαρισμό πεζοδρομίων, τη συντήρηση κάδων συλλογής αποτσίγαρων και συναφείς υποδομές. Η καταβολή του τέλους ελέγχεται στο στάδιο της άδειας λιανικής πώλησης και κάθε μη συμμόρφωση συνεπάγεται αναστολή άδειας και χρηματικό πρόστιμο.

Το [Cigarette Litter Abatement Fee](#) του Σαν Φρανσίσκο θεσπίστηκε με San Francisco Administrative Code, Chapter 105 (αρχικά \$0,20/πακέτο, με αναπροσαρμογές). Το [San Francisco County Superior Court](#) (2011), μετά από αγωγή από την εταιρία Philip Morris, έκρινε ότι πρόκειται για νόμιμο ρυθμιστικό τέλος (όχι φόρο). Το τέλος παραμένει σε ισχύ και ανέρχεται σε \$1,75/πακέτο από 1/1/2025, σύμφωνα με τον San Francisco Treasurer & Tax Collector.

5. Τι περιέχει ένα πετυχημένο σύστημα διευρυμένης ευθύνης παραγωγού για καπνικά προϊόντα

Η Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού (ΔΕΠ) —γνωστή διεθνώς ως Extended Producer Responsibility— είναι μια πολιτική αρχή που ανατρέπει το παραδοσιακό μοντέλο «παράγω-πουλώ-ξεχνώ». Με τη ΔΕΠ ο παραγωγός αναλαμβάνει νομικά και οικονομικά την ευθύνη για ολόκληρο τον κύκλο ζωής του προϊόντος του: από τον σχεδιασμό και τη διάθεση, μέχρι την επιστροφή, την ανακύκλωση και την τελική επεξεργασία του αποβλήτου.

Πώς λειτουργεί στην πράξη;

1. **Χρηματοδότηση και διαχείριση αποβλήτων** – Οι εταιρείες πληρώνουν (ή οργανώνουν μέσω συλλογικού φορέα) τη συλλογή, μεταφορά, ανακύκλωση και ασφαλή διάθεση των προϊόντων τους όταν γίνουν απόβλητο.
2. **Κίνητρα οικολογικού σχεδιασμού** – Όσο πιο εύκολα ανακυκλώνεται ή επαναχρησιμοποιείται ένα προϊόν, τόσο χαμηλότερο τέλος πληρώνει ο παραγωγός, έτσι ενθαρρύνεται η μείωση πλαστικού και η επιλογή βιώσιμων υλικών.
3. **Νομική και οικονομική λογοδοσία** – Η υποχρέωση είναι θεσμοθετημένη: αν ο παραγωγός δεν συμμετάσχει ή αποκρύψει ποσότητες, αντιμετωπίζει πρόστιμα και, σε ορισμένες χώρες, απαγόρευση διάθεσης προϊόντων.

5.1 Ποια είναι τα αναμενόμενα οφέλη της ΔΕΠ, αν σχεδιαστεί σωστά

- ✓ **Πρωθεί βιώσιμο σχεδιασμό** – ο παραγωγός έχει άμεσο οικονομικό όφελος να μειώσει το πλαστικό, να κάνει το προϊόν του πιο ανακυκλώσιμο και να αποφύγει το κόστος αποβλήτου.
- ✓ **Ενισχύει τις υποδομές διαχείρισης αποβλήτων** – τα έσοδα των τελών χρηματοδοτούν νέους κάδους, κέντρα διαλογής και γραμμές ανακύκλωσης, βελτιώνοντας το συνολικό ποσοστό ανακύκλωσης.
- ✓ **Μειώνει τη ρύπανση και προστατεύει την άγρια ζωή** – λιγότερα απορρίμματα στους δρόμους, τις ακτές και τα ποτάμια, μικρότερη

απελευθέρωση μικροπλαστικών και τοξικών ουσιών στο περιβάλλον.

- ✓ **Μεταφέρει το οικονομικό βάρος** – αντί να πληρώνουν οι δημοτικοί και εθνικοί προϋπολογισμοί, το κόστος περνά σε εκείνον που επωφελείται από την πώληση του προϊόντος.

Η αποτελεσματικότητα της ΔΕΠ έχει επιβεβαιωθεί σε χώρες με μακρά εμπειρία, όπως η Γερμανία, το Βέλγιο, η Γαλλία: εκεί τα ποσοστά ανακύκλωσης υπερδιπλασιάστηκαν και το κόστος για τους δήμους μειώθηκε αισθητά. Με άλλα λόγια, η ΔΕΠ δεν είναι απλώς μια ρυθμιστική υποχρέωση, είναι εργαλείο που συνδυάζει περιβαλλοντική προστασία, καινοτομία προϊόντων και δίκαιη οικονομική κατανομή, **αρκεί πάντα να εφαρμόζεται σωστά και όχι με ελλιπές τρόπο όπως γίνεται κατά κόρον στην Ελλάδα.**

5.2 Κοινά μοτίβα και διδάγματα σε εφαρμοσμένα συστήματα ΔΕΠ για καπνικά προϊόντα

Όσα συστήματα διευρυμένης ευθύνης παραγωγού για τα αποτσίγαρα βρίσκονται σε λειτουργία διακρίνονται από πέντε βασικά χαρακτηριστικά, ανεξάρτητα από τη χώρα και το θεσμικό πλαίσιο.

- ✓ Πρώτον, μεταφέρουν **στον παραγωγό ολόκληρο το οικονομικό βάρος**: από την αγορά και συντήρηση κάδων μέχρι τους καθαρισμούς, τις εκστρατείες ενημέρωσης και την ψηφιακή πλατφόρμα παρακολούθησης.
- ✓ Δεύτερον, συνοδεύουν το οικονομικό μοντέλο με **σαφείς, ποσοτικοποιημένους στόχους μείωσης**: η Σουηδία στοχεύει σε -50 %, η Γαλλία σε -40 % και η Ισπανία προβλέπει επανεξέταση το 2029 με ορατό ενδεχόμενο απαγόρευσης πλαστικού φίλτρου.
- ✓ Τρίτον, προβλέπουν **κλιμακωτή αναπροσαρμογή των εισφορών**: αν τα στοιχεία συλλογής υπολείπονται των ενδιάμεσων ορόσημων, το τέλος αυξάνεται αυτόματα, ασκώντας άμεση πίεση στη βιομηχανία να βελτιώσει τις επιδόσεις της.
- ✓ Τέταρτον, διαφυλάσσουν την **ανεξαρτησία και διαφάνεια** του συλλογικού συστήματος φορέα διαχείρισης αφού διαθέτει πλειοψηφία ανεξάρτητων μελών, ώστε να αποτρέπεται η κυριαρχία των καπνοβιομηχανιών – ένα μάθημα

που επιβεβαιώθηκε το 2024, όταν το γαλλικό Conseil d'État ακύρωσε τμήμα της ρύθμισης ζητώντας ακριβώς αυτήν την εγγύηση ανεξαρτησίας.

- ✓ Και τέλος πέμπτο, τα συστήματα στηρίζονται σε **αυστηρό μηχανισμό συμμόρφωσης**: προβλέπουν ελέγχους τελωνειακών και οικονομικών στοιχείων, διασταύρωση ποσοτήτων, ετήσιους ελέγχους και —το κυριότερο—βαριές κυρώσεις. Στη Γαλλία τα πρόστιμα φθάνουν τα €600.000, ενώ στη Σουηδία η μη καταβολή του «littering fee» οδηγεί σε ημερήσιο πρόστιμο και πιθανή απαγόρευση πώλησης. Η απειλή αυτών των ποινών, σε συνδυασμό με σαφείς στρατηγικές συμμόρφωσης (δηλώσεις ποσοτήτων σε πραγματικό χρόνο, υποχρεωτικό QR-coding συσκευασιών, διασύνδεση με τελωνειακές βάσεις δεδομένων), διασφαλίζει ότι free-riders δεν μένουν ατιμώρητοι και ότι το ταμείο του συστήματος παραμένει βιώσιμο.

Συνολικά, οι πέντε αυτές αρχές—πλήρης κάλυψη κόστους, ποσοτικοί στόχοι, κλιμακωτές εισφορές, ανεξάρτητη διακυβέρνηση και αυστηρός μηχανισμός ελέγχου—αποτελούν τον αποδεδειγμένο «κώδικα επιτυχίας» για ένα αποτελεσματικό, οικονομικά δίκαιο και κοινωνικά νομιμοποιημένο σύστημα ΔΕΠ στα καπνικά φίλτρα.

5.3 Συστατικά επιτυχίας ενός ελληνικού συστήματος

Προκειμένου το ελληνικό σύστημα Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για τα αποτίγαρα να είναι πραγματικά αποτελεσματικό—δηλαδή να μειώσει ορατά τη ρύπανση, να ελαφρύνει τους δήμους και να παραμείνει οικονομικά βιώσιμο—οφείλει να στηριχθεί σε έναν κορμό αδιαπραγμάτευτων στοιχείων. Ο παρακάτω πίνακας συγκεντρώνει αυτές τις βασικές προδιαγραφές, αντιστοιχίζοντας για κάθε στοιχείο (α) το τι ακριβώς απαιτείται σε εθνικό επίπεδο, (β) τη νομική ή πολιτική πηγή που επιβάλλει την υποχρέωση ή, όπου δεν υπάρχει ρητή ρήτρα, τη διεθνή πρακτική που έχει ήδη αποδώσει σε χώρες όπως η Σουηδία, η Γαλλία, η Δανία και η Ισπανία. Με αυτόν τον τρόπο, ο πίνακας λειτουργεί ως «check-list» για την ελληνική νομοθετική και διοικητική αρχιτεκτονική: **αν όλες οι γραμμές υλοποιηθούν, το σύστημα διαθέτει τις προϋποθέσεις να πετύχει, αν λείπει κάποια, γνωρίζουμε πού ακριβώς ελλοχεύει ο κίνδυνος αστοχίας.**

Βασικά συστατικά επιτυχίας	Τι ακριβώς απαιτείται;	Πηγή υποχρέωσης / διεθνής πρακτική
Πλήρης κάλυψη κόστους	Καθαρισμός δρόμων, παραλιών, δημόσιων χώρων / Αγορά & συντήρηση κάδων / Συλλογή, μεταφορά και ανακύκλωση / Καμπάνιες ευαισθητοποίησης / Πλατφόρμα δεδομένων	Οδηγία 2019/904 άρθρο 8 ΔΕΠ σε Σουηδία και Γαλλία
Ποσοτικοί στόχοι	-50 % ρίψη αποτσίγαρων στο περιβάλλον έως το 2030 σε σχέση με το έτος βάσης (πρώτη εθνική μέτρηση 2026) / Ενδιάμεσο ορόσημο -30 % το 2028	Στόχος Σουηδίας -50% Στόχος Γαλλίας -40%
Οικονομικά εργαλεία	Μεταβλητό Τέλος Προϊόντων (ΜΤΠ) (προτείνεται τουλάχιστον €0,019 ανά φίλτρο) / Δεν θεσπίζεται διαφοροποίηση εισφορών ανά «ανακυκλωσιμότητα», διότι όλα τα πλαστικά φίλτρα φέρουν υψηλό περιβαλλοντικό φορτίο. Αντ' αυτού καθορίζεται ενιαίο ΜΤΠ, με κίνητρο τη συνολική μείωση πλαστικού / Αναθεώρηση ανά διετία ανάλογα με επιδόσεις	Ισπανία: ανάλυση real cost Σαν Φρανσίσκο: δημοτικό τέλος καθαρισμού των αποτσίγαρων <u>\$1,75 ανά πακέτο (από την αρχή του 2025)</u> <u>«Cutting plastics pollution — Financial measures for a more circular value chain»</u>
Κλιμακωτή αναπροσαρμογή	Αυτόματη αύξηση τελών +50 % αν η επίδοση υστερεί >10 %	Σουηδικό “littering fee escalator”
Διακυβέρνηση και εποπτεία	ΕΟΑΝ: εποπτεία, έγκριση σχεδίων, κυρώσεις / ΣΣΕΔ: Πλειοψηφία ανεξάρτητων μελών χωρίς σχέση με την καπνοβιομηχανία, έδρες σε ΕΟΑΝ, περιβαλλοντικές οργανώσεις, ΚΕΔΕ, κλπ. / Επιτροπή Συγκρούσεων Συμφερόντων / ΥΠΕΝ: πολιτική καθοδήγηση και δημόσια διαβούλευση για τη θέσπιση της ΔΕΠ	N. 4819/2021 άρθ. 83 <u>Απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας της Γαλλίας (Conseil d'État, απόφαση n° 474844 (25/11/2024))</u>
Ανεξάρτητο ΣΣΕΔ	Πλειοψηφία ανεξάρτητων μελών στο Δ.Σ. / Δημοσιευμένος αλγόριθμος υπολογισμού τελών / Ετήσιος απολογισμός με πρόοδο στόχων, οικονομικά στοιχεία, χαρτογράφηση hotspots	<u>Απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας της Γαλλίας (Conseil d'État, απόφαση n° 474844 (25/11/2024))</u>
Διαφανές σύστημα δεδομένων	Υποχρεωτική δήλωση ποσοτήτων / Ανοιχτά δεδομένα και προσβάσιμες πλατφόρμες δεδομένων (dashboards) / Ετήσιος ορκωτός έλεγχος	Σουηδική πλατφόρμα Naturvårdsverket
Μηχανισμός παρακολούθησης	Διασταύρωση δηλώσεων με τελωνειακά δεδομένα, ΕΚΜΕΑ / Ψηφιακή υποβολή τιμολογίων από δήμους για αποζημίωση δαπανών / Αυτόματη επιβολή προστίμων / Ετήσια έκθεση διαφάνειας από ΣΣΕΔ και ΟΤΑ	N. 4819/2021 (άρθ. 83) Διεθνή λογιστικά πρότυπα
Συνεργασία ΟΤΑ	Οδηγός και διαφανής μεθοδολογία κοστολόγησης δήμων / Πλήρης αποζημίωση τιμολογίων / Ετήσια έκθεση διαφάνειας	Γαλλία & Ισπανία – αποζημίωση 100%
Εκστρατείες ευαισθητοποίησης	Τουλάχιστον 25% των εσόδων του ΜΤΠ (υποχρέωση των ΣΣΕΔ)	Οδηγία 2019/904 άρθρο 10
Κυρώσεις	Διοικητικά πρόστιμα έως €200.000 σύμφωνα με τον ν. 4736/2020 και ν. 2939/2001 / Αναστολή αριθμού μητρώου σε περίπτωση μη συμμόρφωσης / Για περιπτώσεις κατ' εξακολούθηση μη συμμόρφωσης, δόλου ή συστηματικής απόκρυψης ποσοτήτων και παρεμπόδιση ελέγχων, δλδ. για σοβαρές παραβάσεις έως €1.000.000 όπως ορίζει ο ν. 4819/2021) / Για παρεμπόδιση ελέγχων: 1.000–30.000 € με διπλασιασμό/τριπλασιασμό όλων των προστίμων σε υποτροπή σύμφωνα με τον ν. 4736/2020 / Επιβολή κυρώσεων σε πολίτες: για παράνομη ρίψη αποτσίγαρων πρόστιμο €400 (άρθ. 69 ν. 4819/2021)	N. 4736/2020 άρθρο 17 Ley 7/2022 (ES) Ισπανία
Αξιοποίηση πλεονάσματος ΣΣΕΔ	30% ετήσιου πλεονάσματος σε R&D (φίλτρα χωρίς πλαστικό) / 30% σε εθελοντικούς καθαρισμούς	Βέλτιστη πρακτική PRO Σουηδίας Σύσταση Surfrider EU

5.4 Πολιτική συναίνεση & εμπλεκόμενοι φορείς

Η επιτυχία του πλαισίου ΔΕΠ προϋποθέτει ευρεία πολιτική συναίνεση και ισχυρή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Η εμπειρία από τις χώρες που έχουν εφαρμόσει αντίστοιχα συστήματα (Σουηδία, Ισπανία, Γαλλία) δείχνει ότι η νομοθεσία για τη ΔΕΠ σε καπνικά προϊόντα πέρασε με υπερκομματική υποστήριξη, ακριβώς επειδή κατανέμει δίκαια το κόστος, ελαφρύνει τους δήμους και προστατεύει τους φυσικούς πόρους. Στο ελληνικό πλαίσιο, η υιοθέτηση του συστήματος από όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα εξασφαλίζει σταθερότητα, νομοθετική συνέχεια και αποτροπή καθυστερήσεων που κοστίζουν σε πρόστιμα από την ΕΕ. Επιπλέον, η ουσιαστική συμμετοχή των παραγωγών, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των περιβαλλοντικών οργανώσεων, των φορέων τουρισμού και των επιστημονικών ιδρυμάτων δημιουργεί ένα πλέγμα λογοδοσίας και κοινωνικής νομιμοποίησης, αυξάνοντας τις πιθανότητες επιτυχούς και ταχείας εφαρμογής.

Πίνακας 2. Εμπλεκόμενοι φορείς και ρόλοι

Φορέας	Πεδίο αρμοδιοτήτων	Εκτιμώμενος αντίκτυπος
ΥΠΕΝ / ΕΟΑΝ	Νομοθεσία & εποπτεία	Ευθυγράμμιση με ΕΕ, πρόσβαση σε κονδύλια LIFE & ΕΤΠΑ
Υπ. Υγείας	Δημόσια υγεία	Μείωση τοξικού φορτίου, κόστους ΕΣΥ
Δήμοι & Περιφέρειες	Καθαριότητα	Εξοικονόμηση δαπανών, πιο καθαρές παραλίες = τουρισμός
Καπνοβιομηχανίες	Παραγωγοί	Εταιρική υπευθυνότητα, αποφυγή ad hoc φορολογίας
ΜΚΟ & Επιστημονική κοινότητα	Εποπτεία & ενημέρωση	Χρηματοδότηση δράσεων, έρευνα

6. Ανάλυση της ελληνικής αγοράς καπνικών προϊόντων

Η ελληνική αγορά καπνικών προϊόντων αφορά, κυρίως, έξι μεγάλες επιχειρήσεις – τέσσερις πολυεθνικές θυγατρικές με εμπορική ή/και παραγωγική βάση και δύο ελληνικές βιομηχανίες. Στο Ενιαίο Κεντρικό Μητρώο Εφοδιαστικής Αλυσίδας Καπνού (ΕΚΜΕΑ) της ΑΑΔΕ εμφανίζονται 28 εγγεγραμμένοι “παραγωγοί / εισαγωγείς” (κατηγορία άδειας άρθρου 100Α, ν. 2960/2001) τον Απρίλιο 2024 (Α.1043/2024), όμως οι έξι όμιλοι που ακολουθούν καταλαμβάνουν πάνω από το 95 % των πωλήσεων.

Πίνακας 3. Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί – εισαγωγείς καπνικών προϊόντων στην Ελλάδα (σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα δημοσιευμένα οικονομικά στοιχεία 2023-24)

Εταιρία (νομικός τίτλος)	Καθαρός κύκλος εργασιών/τζίρος (€)	Καθαρά κέρδη μετά φόρων (€)
Παπαστράτος ΑΒΕΣ (Philip Morris Intl.), Ισολογισμός 2024	905 εκ. (Οικ. Έτος 2024)	466,5 εκ.
JT International Hellas Ισολογισμός 2024	100 εκ. (Οικ. Έτος 2024)	1,99 εκ.
ΣΕΚΑΠ ΑΕ (θυγ. JTΙ), Ισολογισμός 2023	57,7 εκ. (Οικ. Έτος 2023)	1,6 εκ.
Karelia Tobacco Co. Inc., Ισολογισμός 2024	297,4 εκ. (Οικ. Έτος 2024, καθ. τζίρος ομίλου)	138,9 εκ.
British American Tobacco Hellas, Ισολογισμός 2023	69,4 εκ., (Οικ. Έτος 2023)	4,1 εκ.
Imperial Brands Hellas, Πηγή	>76 εκ. (Οικ. Έτος 2024, καθαρές πωλήσεις)	— (ανακοίνωση για +20% κέρδη προ φόρων, όχι καθαρά)

6.1 Συνολικός κύκλος εργασιών κλάδου (καπνικά χωρίς ΕΦΚ & ΦΠΑ, 2023)

Προσθέτοντας τους καθαρούς τζίρους των μεγάλων παικτών προκύπτουν συνολικά **≈ 1,5 δισ. €**.

Η [KPMG](#) εκτιμά ότι στην Ελλάδα το 2023 καταναλώθηκαν 14,85 δισ. τσιγάρα, εκ των οποίων 3,53 δισ. ήταν παράνομα/παράτυπα (23,7% μερίδιο, +3,0 μονάδες έναντι 2022). Η αύξηση προήλθε κυρίως από τα πλαστά (counterfeit), που ενισχύθηκαν κατά ~0,43 δισ. μέσα σε ένα έτος. Οι μη εγχώριες ροές προς την Ελλάδα αυξήθηκαν κατά 19%, με σημαντικό όγκο από Illicit Whites χωρίς σήμανση χώρας. Στο ίδιο report οι απώλειες φόρων εκτιμώνται σε €624 εκ. για το 2023.

Άρα, περίπου 3,53 δισ. παράνομα τσιγάρα αντιστοιχούν σε 176,5 εκατ. πακέτα (20 τεμ./πακέτο). Αν τιμολογούνταν στη νόμιμη μέση λιανική της Ελλάδας το 2023 (περίπου €4,60/πακέτο⁷), η αξία τους θα ήταν γύρω στα €0,81 δισ. Ως κατακλείδα: το άθροισμα του νόμιμο καθαρό τζίρο ~€1,5 δισ. με μια ρεαλιστική εκτίμηση των παράνομων εσόδων ~€0,35–0,55 δισ. (ή έως €0,81 δισ. σε όρους νόμιμης λιανικής), τότε ο ετήσιος τζίρος που συνδέεται με την εγχώρια κατανάλωση τσιγάρων διαμορφώνεται περίπου στα €1,85–2,05 δισ. (ή έως €2,3 δισ. σε λιανικές τιμές). Πέρα όμως από τη δημοσιονομική αιμορραγία, η παράνομη διακίνηση τροφοδοτεί και περιβαλλοντικές επιπτώσεις (π.χ. αύξηση απορριμμάτων αποτοσίγαρων/μικροπλαστικών, ανεξέλεγκτες ροές χωρίς ιχνηλασιμότητα και συστήματα ευθύνης παραγωγού), καθώς και κινδύνους υγείας/ασφάλειας, εντείνοντας το κοινωνικό κόστος.

6.2 Τι σημαίνει αυτό για το σύστημα ΔΕΠ;

- **Αριθμητική βάση υπολογισμού τελών:** λιγότεροι από 30 υπόχρεοι φορείς ⇒ διοικητικά διαχειρίσιμο ΣΣΕΔ.
- **Οικονομική βάση:** με τζίρο ~≈1,5 δισ. € και κατανάλωση κατά του report της KPMG 14,85 δισ. τσιγάρα, μπορεί να προταθεί ένα αρχικό τέλος προϊόντων ανά τεμάχιο της τάξης του €0,019/φίλτρο που μπορεί να φέρει δυνητικό ετήσιο έσοδο περίπου **€211 εκ.** εάν

εισπράττονταν μόνο από την νόμιμη αγορά, ή μέχρι **€282 εκ.** αν υποτεθεί (θεωρητικά) πλήρης είσπραξη και από τον παράνομο όγκο., καλύπτοντας οριακά το ρεαλιστικό σενάριο κόστους καθαρισμού.

- **Κερδοφορία κλάδου:** η καθαρή κερδοφορία είναι υψηλή και συγκεντρωμένη σε λίγους μεγάλους παίκτες (παραγωγούς/εξαγωγείς), αγγίζοντας πολλές εκατοντάδες εκατ. € ετησίως, άρα το χρηματοδοτικό βάρος της εισφοράς ανά τεμάχιο προς το σύστημα ΔΕΠ βρίσκεται εντός της πραγματικής οικονομικής ικανότητας των υπόχρεων. Η πρόταση για οριζόντιο τέλος ανά φίλτρο αποτρέπει το free-riding.
- **Περιθώρια ανά ρόλο:** οι παραγωγοί έχουν σαφώς υψηλότερα καθαρά περιθώρια από τους εισαγωγείς/διανομείς, αλλά η οριζόντια χρέωση ανά φίλτρο διασφαλίζει ίσο πεδίο ανταγωνισμού και απορρόφηση χωρίς συστημικό ρίσκο.
- **Μετά φόρων επίπτωση:** οι εισφορές ΔΕΠ λογίζονται ως **λειτουργική δαπάνη**, μειώνοντας το **καθαρό μετά φόρων** κόστος για τις εταιρείες, αλλά πιθανότατα το κόστος αυτό θα μετακυληστεί στους καταναλωτές.

Στρατηγική αξιοποίηση πλεονάσματος: τα έσοδα **≈€211 – 282 εκ./έτος** δεν καλύπτουν μόνο την απορρύπανση, αφήνουν **σταθερούς πόρους** για πρόληψη/ενημέρωση, ενισχυμένους ελέγχους και **R&D** (π.χ. δημιουργία φίλτρων χωρίς πλαστικό), κλείνοντας τον κύκλο «ρύπανση → χρηματοδότηση → μείωση της ρύπανσης». Για το προτεινόμενο σύστημα διευρυμένης ευθύνης, το προφίλ της ελληνικής αγοράς είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό. Το εύρος των υπόχρεων είναι μικρό: λιγότεροι από τριάντα παραγωγοί και εισαγωγείς καλύπτουν σχεδόν το 100 % των ποσοτήτων τσιγάρων και φίλτρων που κυκλοφορούν στην αγορά. Αυτό σημαίνει ότι ένα και μόνο ΣΣΕΔ μπορεί να παρακολουθεί τις ροές προϊόντων, να τιμολογεί τα τέλη και να ελέγχει τη συμμόρφωση χωρίς γραφειοκρατικό βάρος ούτε ανάγκη για πολυεπίπεδες δομές.

Προτείνεται υψηλότερη εισφορά από άλλα ΔΕΠ ανά την Ευρώπη (0,019 €/φίλτρο ≈ 0,38 € ανά πακέτο 20 τσιγάρων) γιατί υιοθετείται η κάλυψη ολόκληρου του πραγματικού κόστους

⁷ Πηγή εδώ

απορρύπανσης στην Ελλάδα—όχι μόνο τον αστικό καθαρισμό αλλά και τη μεγάλη, τουριστικά κρίσιμη ακτογραμμή, με μετρήσιμα αποτελέσματα πριν και μέσα στη τουριστική σεζόν. Σε αρκετές χώρες το ΔΕΠ για τα φίλτρα είναι αισθητά χαμηλότερο είτε επειδή περιορίζεται σε μέρος των δαπανών είτε επειδή οργανώνεται ως δημοτική αποζημίωση και όχι ως ρητή επιβάρυνση ανά μονάδα προϊόντος (π.χ. Γαλλία μέσω του οργανισμού ALCOME). Ενδεικτικά, η Δανία ορίζει 0,022 DKK/φίλτρο ($\approx 0,003$ €) — δηλ. $\sim 0,06$ € ανά πακέτο — με αναθεώρηση βάσει πραγματικών δαπανών, ενώ η Γερμανία έχει τέλος €8,95/kg φίλτρων (περίπου 0,02 € ανά πακέτο με τυπικό βάρος φίλτρου). Αυτά τα σχήματα είναι σαφώς χαμηλότερα από το ελληνικό, αλλά και στενότερου εύρους κάλυψης σε σχέση με τον ελληνικό στόχο «πλήρους κόστους» αστικού και παράκτιου καθαρισμού. Με αυτή την επιλογή ελαχιστοποιούνται οι κρυφές επιδοτήσεις από τους δήμους, εφαρμόζοντας αυστηρά την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και διασφαλίζοντας ότι η χρηματοδότηση αρκεί για ορατή βελτίωση στις παραλίες και τις πόλεις, χωρίς να απαιτούνται συμπληρωματικοί δημόσιοι πόροι.

Άρα το προτεινόμενο μοντέλο είναι διοικητικά διαχειρίσιμο και δημοσιονομικά αυτάρκες. Οι λίγοι αλλά ισχυροί οικονομικοί φορείς της αγοράς μπορούν να χρηματοδοτήσουν πλήρως τόσο την απορρύπανση όσο και την προληπτική ενημέρωση, χωρίς επιπλέον βάρος για τα δημόσια ταμεία ή τους δήμους.

6.3 Επιχειρήσεις που τοποθετούν μόνο φίλτρα στην αγορά

Πέρα από τις εταιρείες καπνικών προϊόντων, στην εγχώρια αγορά δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις που διαθέτουν μόνον φίλτρα – ή φίλτρα μαζί με χαρτάκια – για στριφτό (RYO) κάπνισμα. Παραδείγματα είναι η OCB Hellas και η Gizeh Greece, όπως και ειδικές θυγατρικές των πολυεθνικών (π.χ. το «Rizla Division» της Imperial Brands). Τα προϊόντα τους ταξινομούνται τελωνειακά στον κωδικό 5601 30 90 («άρθρα μη υφαντών ινών για φίλτρα τσιγάρων»). Δεν περιέχουν καπνό, άρα δεν υπόκεινται στον Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης (ΕΦΚ) που επιβαρύνει τα

τσιγάρα, τα θερμαινόμενα ραβδιά και τον λεπτοκομμένο καπνό.

Παρά το μικρό τους μερίδιο στον συνολικό κύκλο εργασιών ($\approx$ €90 εκ./έτος), οι εταιρείες αυτές υπολογίζεται ότι τοποθετούν πάνω από 1,5 δισ. φίλτρα ετησίως – σχεδόν το 9 % των συνολικών φίλτρων που καταναλώνονται στην Ελλάδα. Αν εξαιρεθούν από τη Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού, δημιουργείται «παράθυρο» διαφυγής περιβαλλοντικών τελών, υπονομεύοντας τόσο τη χρηματοδότηση των καθαρισμών όσο και την ισονομία μεταξύ οικονομικών φορέων.

Πίνακας 4. Οικονομικά μεγέθη των εταιρειών που διαθέτουν μόνον φίλτρα ή φίλτρα και χαρτάκια στην ελληνική αγορά

Εταιρία (νομικός τίτλος)	Προϊόντα (κύρια brands)	Κύκλος εργασιών*	Πηγή
UNIFLAME A.E.	Έτοιμα φίλτρα OCB, Mascotte, χαρτάκια X-Pert	€18,1 εκ.	Ισολογισμός 2023
Phoenicia Fereos Hellas	Φίλτρα slim/active Gizeh, tubes, χαρτάκια Gizeh Pure	€9,7 εκ.	Ισολογισμός 2023
Imperial Brands Hellas – Rizla Division	Tips Rizla, filter tubes «make- your-own»	€86,7 εκ. (καθαρά)	Ισολογισμός 2024
Ανεξάρτητοι Online εισαγωγείς (RAW, Purize κ.ά.)	βιοδιασπώμενα φίλτρα, tips ενεργού άνθρακα	€0,6-1,4 εκ. έκαστος	Φάκελοι ΓΕΜΗ για 5 μικρές λιανεμπορικές εταιρείες

*Καθαρός κύκλος εργασιών χωρίς ΕΦΚ / ΦΠΑ – όπως εμφανίζεται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις.

Γι' αυτό η παρούσα πρόταση ορίζει ρητά ότι «φίλτρα που διατίθενται μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με καπνό» εμπίπτουν πλήρως στο σχήμα ΔΕΠ:

- πληρώνουν την εισφορά προς το ΔΕΠ ανά τεμάχιο (€0,019 ανά φίλτρο),
- συμμετέχουν στο πάγιο τέλος ΣΣΕΔ (€500 για μικρούς εισαγωγείς),
- υποχρεώνονται σε αναφορά ποσοτήτων μέσω της πλατφόρμας EPR Filters.

Έτσι θα διασφαλίζεται ότι όλοι όσοι τοποθετούν φίλτρα καπνίσματος στην αγορά – ανεξάρτητα από το αν πωλούν πλήρη τσιγάρα ή απλώς εξαρτήματα – συνεισφέρουν αναλογικά στο κόστος απορρύπανσης και στις δράσεις πρόληψης. Η οικονομική τους συνεισφορά στο προτεινόμενο σύστημα ΔΕΠ είναι σαφώς μετρήσιμη και ουσιαστική: με >1,5 δισ. φίλτρα/έτος και εισφορά ανά τεμάχιο €0,019/φίλτρο, η ετήσια εισφορά τους ανέρχεται σε ≥€28,5 εκατ. (σχεδόν 10% των εισφορών των υπόχρεων επιχειρήσεων).

Αυτό το ποσό διασφαλίζει ότι συμμετέχουν αναλογικά στο κόστος απορρύπανσης του ρυπαντικού κλάσματος που παράγουν, ενισχύοντας την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και την ισοτιμία έναντι των κατασκευαστών/εισαγωγέων τσιγάρων. Παράλληλα, δημιουργεί σταθερή ροή πόρων για παράκτιους και αστικούς καθαρισμούς, πρόληψη/ενημέρωση και ελέγχους συμμόρφωσης, χωρίς πρόσθετο βάρος για τους δήμους.

Ταυτόχρονα, η θεσμοθέτηση ποσοτικού στόχου (π.χ. -50 % λιγότερες γόπες που εντοπίζονται στο πρόγραμμα παρακολούθησης ρύπανσης έως το 2030) και μηχανισμός αυτόματης αναπροσαρμογής τελών θα εντάξουν τη χώρα στον πυρήνα των πρωτοπόρων, αποτρέποντας κοινοτικές κυρώσεις και παρέχοντας σαφές κίνητρο στις εταιρείες να υιοθετήσουν φίλτρα χωρίς πλαστικό.

7. Ανάλυση κόστους απορρύπανσης και ωφέλειες

Η θεσμοθέτηση ενός συστήματος Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού (ΔΕΠ) για τα καπνικά προϊόντα προϋποθέτει τεκμηριωμένη γνώση του πραγματικού κόστους απορρύπανσης και των ωφελειών που προκύπτουν από την εφαρμογή του. Η κατάρτιση σεναρίων και η εκτίμηση του χρηματοδοτικού αποτυπώματος δεν αποτελεί απλώς τεχνική άσκηση, αλλά πολιτική αναγκαιότητα: είναι το εργαλείο που διασφαλίζει τη διαφάνεια, τη δικαιοσύνη και τη βιωσιμότητα του μηχανισμού. Μέσα από την ανάλυση κόστους, αποτυπώνονται οι πραγματικές ανάγκες, ενώ παράλληλα ενισχύεται η αξιοπιστία του συστήματος απέναντι στους πολίτες, στους παραγωγούς και στους θεσμούς. Τα σενάρια λειτουργούν ως βάση για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων, την κατανομή πόρων και την πρόβλεψη κινδύνων, **ώστε το σύστημα ΔΕΠ να μην είναι απλώς ένα νομικό πλαίσιο, αλλά ένας λειτουργικός και αποτελεσματικός μηχανισμός περιβαλλοντικής δικαιοσύνης.** Άρα, καταρτίζονται σενάρια και υπολογισμοί κόστους για δύο λόγους, ώστε:

- αφενός, να τεκμηριωθεί με διαφάνεια το πραγματικό χρηματοδοτικό αποτύπωμα της απορρύπανσης (για να καθοριστούν ρεαλιστικά οι πόροι του μελλοντικού ταμείου απορρύπανσης και το ύψος/διάρθρωση των εισφορών ΔΕΠ) και
- αφετέρου, να αποτυπωθεί η αβεβαιότητα που φέρνουν η εποχικότητα, η διαφορετική ένταση χρήσης ακτών και οι διακυμάνσεις στον εξυπηρετούμενο πληθυσμό.

Η προσέγγιση συνδυάζει δύο ανεξάρτητους «άξονες ανάλυσης»—κόστος απορρύπανσης της ακτογραμμής σε €/km και κόστος καθαρισμών σε €/κάτοικο/έτος—ώστε να γίνεται διασταύρωση και να αποφεύγονται τόσο η υποεκτίμηση όσο και η διπλομέτρηση. Τα σενάρια λειτουργούν και ως stress-test βιωσιμότητας: δείχνουν τι συμβαίνει στο «χαμηλό», «μεσαίο» και «υψηλό» φορτίο, διευκολύνοντας τεκμηριωμένες αποφάσεις κατανομής πόρων και αξιολόγηση κινδύνων. Όλοι οι υπολογισμοί και οι υποθέσεις που χρησιμοποιήθηκαν παρουσιάζονται στο *Παράρτημα 2: Οικονομική ανάλυση*.

7.1 Το κόστος συνοπτικά

Παράκτια απορρύπανση

Υπολογίζεται το κόστος καθαρισμού των «πρακτικά προσβάσιμων» ακτών (≈ 1.800 km)⁸.

Χρησιμοποιείται κόστος καθαρισμού €7.000/km για τυπικές ακτές και €82.000/km για ακτές «υψηλής χρήσης» (τουριστικής αιχμής)⁹. Σταθμίζεται ανά σενάριο το μερίδιο «χρήσης»: 5% (χαμηλό), 8% (μεσαίο), 12% (υψηλό). Έτσι προκύπτει σταθμισμένο κόστος €7.500/km, €13.000/km και €16.000/km, που αντιστοιχούν σε ετήσιο παράκτιο κόστος αντίστοιχα ανά σενάριο – €19,35 εκ., €23,40 εκ. και €28,80 εκ.

Αστικός ιστός & πάρκα

Για το οδικό/αστικό περιβάλλον εφαρμόζεται ενδεικτικό εύρος €12–21 ανά κάτοικο/έτος¹⁰ στον «εξυπηρετούμενο πληθυσμό» 9,1–12,6 εκ. (ώστε να αποτυπώνεται η εποχικότητα/τουρισμός). Έτσι προκύπτει αστικό/οδικό κόστος €109,2 εκ. (χαμηλό), €179,0 εκ. (μεσαίο) και €264,6 εκ. (υψηλό).

Συνολικό κόστος

Για να αποφευχθεί η διπλομέτρηση δαπανών που σε ορισμένους δήμους ήδη ενσωματώνονται στους κωδικούς γενικής καθαριότητας, στο χαμηλό σενάριο προσμετράται το 50% του υπολογισμένου παράκτιου κόστους, ενώ στο μεσαίο και υψηλό προσμετράται το 100%. Έτσι, τα συνολικά ετήσια κόστη είναι:

- **Χαμηλό:** €109,2 εκ. + €9,7 εκ. = €118,9 εκ.
- **Μεσαίο:** €179,0 εκ. + €23,4 εκ. = €202,4 εκ.
- **Υψηλό:** €264,6 εκ. + €28,8 εκ. = €293,4 εκ.

Ο έλεγχος εγκυρότητας επιβεβαιώνει με την μεθοδολογία ανά κάτοικο (€12–21/κάτοικο/έτος $\times$ 9,1–12,6 εκ.), η οποία υπολογίζει κόστη στο εύρος €109–265 εκ., ότι οι εκτιμήσεις για την αστική απορρύπανση κινούνται εντός του αναμενόμενου εύρους και ότι τα τελικά σύνολα παραμένουν συνεπή όταν συνυπολογιστεί το κόστος παράκτιου καθαρισμού.

7.2 Δυνητικά έσοδα ΔΕΠ

Με προτεινόμενη εισφορά €0,019 ανά φίλτρο και κατανάλωση περίπου 14,85 δισ. τσιγάρα/έτος (περίπου 11,09 δισ. Φορολογούμενα – Υπ. Οικονομικών 2023, 3,5 δισ. Illicit – KPMG Illicit Trade 2023, περίπου 1,4 δισ. RYO – εκτίμηση 12% της κατανάλωσης τσιγάρων) προκύπτουν $\approx$ €211–282 εκ. ετήσια έσοδα — επαρκή για να καλύψουν σχεδόν εξολοκλήρου ακόμη και το απαισιόδοξο σενάριο κόστους.

Το προτεινόμενο σύστημα Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού (ΔΕΠ) για τα φίλτρα καπνού πρέπει να είναι ταυτόχρονα ρεαλιστικό και αδιάβλητο:

- Ρεαλιστικό, ώστε να παραμένει βιώσιμο ακόμη κι αν τα έσοδα προέρχονται μόνο από το νόμιμο κανάλι (ενδεικτικά: $\sim 11,09$ δισ. τσιγάρα $\times$ 0,019€/φίλτρο $\approx$ 211 € εκ./έτος).
- Αδιάβλητο, ώστε να συρρικνώνει την παράνομη διακίνηση και να δυσχεραίνει πρακτικά κάθε διάθεση προϊόντος χωρίς καταβολή της εισφοράς προς το σύστημα ΔΕΠ.

Λαμβάνοντας υπόψη την έως τώρα εμπειρία από τα ΣΣΕΔ συσκευασιών, όπου έχουν διαπιστωθεί κενά συμμόρφωσης και εισφοροδιαφυγή εκ μέρους υπόχρεων, τεκμηριώνεται η ανάγκη διαλειτουργικότητας ΕΜΠΑ–ΓΕΜΗ (η Βουλή στην “Ανάλυση συνεπειών ρύθμισης”, 31.10.2024) για την άμεση αντιμετώπιση της μη τήρησης της υποχρέωσης εγγραφής στο μητρώο και συμμετοχής σε ΣΣΕΔ. Ο ΕΟΑΝ υπενθυμίζει ότι η μη εγγραφή στο Εθνικό Μητρώο Παραγωγών (ΕΜΠΑ) επισύρει διοικητικά πρόστιμα έως 1.000.000 €, ένδειξη του μεγέθους του προβλήματος και της βούλησης για αυστηρή επιβολή. Επιπλέον, σε δημόσιες δηλώσεις το 2024 αναφέρεται ρητά η ανάγκη μείωσης της “εισφοροδιαφυγής” των παραγωγών συσκευασιών και η σύζευξη ΕΜΠΑ–ΓΕΜΗ ως εργαλείο συμμόρφωσης. Το πλαίσιο ενισχύεται από την ενωσιακή πίεση μέσω διαδικασιών παράβασης στον τομέα αποβλήτων, γεγονός που υπογραμμίζει την αναγκαιότητα αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου και επιβολής.

Άρα, για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της παράνομης διακίνησης και των «ορφανών»

⁸ Το WWF Medtrends (2015) εκτιμά τη συνολική ελληνική ακτογραμμή σε ~ 15.000 km, εκ των οποίων το 40% (≈ 6.000 km) είναι αμμώδεις ή χαλικώδεις παραλίες. Αν δεχθούμε ότι μόλις το 30% αυτών (≈ 1.800 km) είναι πράγματι προσβάσιμες ή τουριστικά αξιοποιήσιμες, τότε αυτή είναι η «κρίσιμη μάζα» παραλιών που χρήζουν συστηματικού καθαρισμού. Περισσότερη ανάλυση στο παράρτημα

⁹ [Keep Britain Tidy / Springer \(2015\)](#) – εμπειρικός δείκτης κόστους €7.000 – 7.300 ανά χλμ. για «συνήθης» παράκτια

ρύπανση και ακραίο κόστος €82.000 ανά χλμ. για έντονα τουριστικές ακτές από τη βρετανική μελέτη για να προσομοιώσει το μέγιστο τουριστικό φορτίο. Χρησιμοποιείται ως το χειρότερο πιθανό σενάριο για έλεγχο αντοχής του χρηματοδοτικού μοντέλου.

¹⁰ [Rezero 2020 \(Καταλονία\)](#) – ετήσιο καθαριστικό κόστος €12 – 21/κάτοικο σε αστικό-παράκτιο περιβάλλον· χρησιμοποιείται για διασταύρωση των τελικών αριθμών.

εισφορών, χρειάζεται ένα σχήμα Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού που να είναι καθολικό, ουδέτερο ως προς το κανάλι και διαφανές σε κάθε στάδιο της εφοδιαστικής αλυσίδας. Η παράκαμψη δεν πλήττει μόνο τα δημόσια έσοδα από Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης και ΦΠΑ, υπονομεύει και τη χρηματοδότηση της απορρύπανσης, μεταφέροντας το βάρος στους συνεπείς υπόχρεους και, τελικά, στους δήμους και τους πολίτες. Έτσι δημιουργείται μια διπλή στρέβλωση: αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για όσους δεν συμμορφώνονται και κενό πόρων για τον καθαρισμό αποτσίγαρων, ενώ το περιβαλλοντικό αποτύπωμα παραμένει.

Καθοριστικές είναι τρεις αρχές σχεδιασμού:

- (1) Καθολικότητα της υποχρέωσης – Κάθε προϊόν με φίλτρο (πακέτο τσιγάρων, ράβδοι θερμαινόμενου καπνού, φίλτρα χύμα) υπάγεται στην ίδια οριζόντια εισφορά ανά φίλτρο. Έτσι αποφεύγονται παράθυρα και εξαιρέσεις που τροφοδοτούν τη «διαρροή». Επιπλέον, η πώληση και διακίνηση προϊόντων που δεν υπάγονται στο σύστημα ΔΕΠ θα πρέπει να συνεπάγεται συνυπευθυνότητα και να έχει κυρώσεις.
- (2) Σύνδεση με σημεία ελέγχου – Η καταβολή της εισφοράς να δεσμεύεται στα τρία υποχρεωτικά σημεία ελέγχου της αγοράς: τελωνείο (ταινίες κατανάλωσης), μοναδικό αναγνωριστικό πακέτου με σύστημα μοναδικών κωδικών (ιχνηλασιμότητα «track & trace») και ηλεκτρονική τιμολόγηση. **Προϊόν χωρίς ενεργή σήμανση συμμόρφωσης με το σύστημα διευρυμένη ευθύνης παραγωγού δεν πρέπει να αποδεσμεύεται, να κυκλοφορεί και να τιμολογείται νόμιμα.**
- (3) Περιοδική διασταύρωση στοιχείων – Σε περιοδική βάση συμφωνούνται οι ποσότητες που έχουν παραλάβει ταινίες κατανάλωσης και μοναδικούς κωδικούς με τις ποσότητες για τις οποίες έχει καταβληθεί η εισφορά στο σύστημα ΔΕΠ. Κάθε ασυμφωνία παράγει εντολή ελέγχου και κύρωση.

Η ένταξη των παράνομων ροών στο νέο σύστημα ΔΕΠ επιτυγχάνεται έμμεσα, «κλειδώνοντας» όλα τα υποχρεωτικά σημεία από τα οποία διέρχεται το προϊόν—από το τελωνείο έως το ράφι—και συνδέοντάς τα με διασταυρώσεις δεδομένων και σαφείς κυρώσεις. Ο στόχος είναι διπλός: (α) να καταστεί πρακτικά αδύνατη η διάθεση προϊόντων χωρίς καταβολή της εισφοράς προς το ΔΕΠ και (β) να

μην εξαρτάται η βιωσιμότητα του συστήματος από την τύχη του παράνομου καναλιού.

7.3 Τι δείχνουν τα σενάρια

- Οικονομικότερο σενάριο: το ελάχιστο – καθαρίζει τις πιο «ορατές» παραλίες, αλλά αφήνει εκτός πάνω από το 80 % της ρύπανσης, άρα δεν θεωρείται περιβαλλοντικά επαρκές.
- Ρεαλιστικό σενάριο – ισορροπεί κάλυψη και κόστος, εναρμονίζεται με τα διεθνή benchmarks, και είναι το βασικό μέγεθος που χρησιμοποιείται στη χρηματοδότηση του Ταμείου Απορρύπανσης.
- Ακριβότερο σενάριο – εξυπηρετεί ως stress-test. Ακόμη και σε αυτό το επίπεδο, τα προβλεπόμενα έσοδα από την εισφορά προς το σύστημα καλύπτουν σχεδόν όλη τη δαπάνη απορρύπανσης, αποδεικνύοντας την οικονομική αντοχή του συστήματος.

Δεδομένου ότι το σύστημα θα στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε μία προτεινόμενη εισφορά ανά φίλτρο που τοποθετείται προς πώληση, καθίσταται απολύτως αναγκαία η διασταύρωση ποσοτήτων φίλτρων που διατίθενται στην αγορά (τελωνειακά δεδομένα – δηλώσεις παραγωγών) ώστε να αποτραπεί η διαρροή εσόδων.

7.4 Βιωσιμότητα του μελλοντικού συστήματος ΔΕΠ

Με εκτιμώμενα έσοδα περίπου €211-282 εκ./έτος (εισφορά €0,019/φίλτρο επί ~11,04 δισ. νόμιμων τσιγάρων και επιπλέον 3,5 δισ. παράνομων) και συνολικά κόστη που κυμαίνονται μεταξύ €119-293 εκ./έτος, το ισοζύγιο παραμένει σταθερά θετικό, εκτός από την ακραία τιμή στο χειρότερο σενάριο. Ακόμη και στο δυσμενέστερο σενάριο κόστους, όπου προκύπτει έλλειμμα της τάξης των €11 εκ., θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι η απόκλιση είναι διαχειρίσιμη και δύναται να καλυφθεί είτε μέσω στοχευμένων βελτιώσεων αποδοτικότητας, είτε μερικής αναπροσαρμογής της εισφοράς, είτε μέσω εξοικονόμησης από τις ίδιες τις δράσεις καθαρισμού και πρόληψης που το σύστημα θα υποκαταστήσει. Επιπλέον, η ύπαρξη μη χρηματικών οφελών –όπως η μείωση της ρύπανσης σε αστικά και παράκτια οικοσυστήματα, η βελτίωση της δημόσιας υγείας, η αποφόρτιση των δημοτικών

υπηρεσιών καθαριότητας και η ενίσχυση της συμμόρφωσης με την ευρωπαϊκή νομοθεσία-ενισχύουν την αποδοτικότητα και τη βιωσιμότητα του συστήματος. Άρα, η οικονομική και λειτουργική του βιωσιμότητα κρίνεται δεδομένη, ενώ οι μετρήσιμες περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ωφέλειες ενισχύουν περαιτέρω την αξία του. Το συμπέρασμα στηρίζεται σε διαφανείς παραδοχές, διασταυρωμένους υπολογισμούς και τεκμηριωμένη μεθοδολογία.

7.5 Ωφέλειες

Η οικονομική βιωσιμότητα συμπληρώνεται από ένα πλέγμα ποιοτικών ωφελειών που αγγίζει τη δημόσια υγεία, τα οικοσυστήματα και τη μετάβαση σε κυκλικές ροές υλικών.

- **Δημόσια Υγεία & Περιβάλλον:** Με βάση τα σημερινά δεδομένα κατανάλωσης, η πλήρης ανάπτυξη του συστήματος στοχεύει να αποτρέψει τη διασπορά περίπου 3.000 τόνων¹¹ αποσείγαρων τον χρόνο. Η ποσότητα αυτή ισοδυναμεί με όλη την ποσότητα απορριμμάτων που παράγεται από τα αποσείγα. Εάν υποθέσουμε ότι από αυτά απορρίπτονται τα μισά στη φύση, τότε μιλάμε για περίπου 1.500 τόνους/έτος αποσείγα που καταλήγουν σε εδάφη, υδάτινα σώματα και παράκτιες ζώνες. Σε πιο ρεαλιστικό σενάριο, με ποσοστά ρίψης γύρω στο 65%, ο όγκος αυτός αγγίζει τους 1.900 τόνους, ενώ σε δυσμενέστερες υποθέσεις μπορεί να φτάσει ακόμη και τους 2.200–2.700 τόνους τον χρόνο. Έτσι, το σύστημα περιορίζει δραστικά τη διάχυση τοξικών ουσιών σε εδάφη και υδάτινα σώματα. Η συνέπεια είναι διπλή: (α) λιγότερη έκθεση της άγριας ζωής σε βαρέα μέταλλα και (β) μικρότερη πιθανότητα εισόδου μικροπλαστικών στη θάλασσα, το έδαφος και στην τροφική αλυσίδα, άρα έμμεση μείωση των δαπανών δημόσιας υγείας που σχετίζονται με χρόνιες τοξικότητες.
- **Οφέλη για τις δημοτικές υπηρεσίες:** Με έναν ειδικό λογαριασμό (ταμείο απορρύπανσης) που θα συγκεντρώνει τις εισφορές των υπόχρεων παραγωγών του νέου συστήματος ΔΕΠ, να αναλαμβάνει το κόστος συλλογής, οι δήμοι θα εξοικονομούν πάνω από ~€200 εκ./έτος, όπως
- τεκμηριώθηκε στη μελέτη Rezero 2020 για την Καταλονία και αναλογικά στον ελληνικό πληθυσμό. Έτσι μπορούν να επαναπροσανατολίσουν προσωπικό και πόρους σε άλλες κρίσιμες λειτουργίες (πράσινο, ανακύκλωση, κοινωνικές υπηρεσίες).
- **Απασχόληση και τοπική οικονομία.** Η εφοδιαστική αλυσίδα συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας φίλτρων δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Υπολογίζεται ότι θα απαιτηθούν περίπου 350 ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης (FTE), βάσει του δείκτη 1 FTE ανά 50 τόνους αποβλήτου που προτείνει το Ellen MacArthur Foundation (2018) για κυκλικές ροές υλικών. Οι θέσεις αυτές αφορούν κυρίως περιφερειακά κέντρα διαλογής, τοπικούς μεταφορείς και ειδικευμένο προσωπικό ICT για την ψηφιακή πλατφόρμα που προτείνεται να δημιουργηθεί.
- **Συνεισφορά στην κυκλική οικονομία**
 - **Ανάκτηση υλικών:** Τα συλλεγμένα φίλτρα οξικής κυτταρίνης μπορούν να μετασχηματιστούν σε δευτερογενείς ίνες ή να τροφοδοτήσουν μονάδες ενεργειακής αξιοποίησης, μειώνοντας την ανάγκη για παρθένα βιομηχανική κυτταρίνη.
 - **Κίνητρα οικολογικού σχεδιασμού:** Η διαβάθμιση της εισφοράς προς το σύστημα ωθεί τους παραγωγούς να επενδύουν σε φίλτρα χωρίς πλαστικό ή σε εναλλακτικές λύσεις θηκών, επιταχύνοντας την απεξάρτηση από την οξική κυτταρίνη.
 - **Στόχοι ΕΕ :** Η μείωση των αποσείγαρων ευθυγραμμίζεται με την οδηγία 2019/904 και το Σχέδιο Μηδενικής Ρύπανσης της ΕΕ (-50% πλαστικά απορρίμματα στη θάλασσα και -30% εκπομπές μικροπλαστικών έως το 2030), ενώ στην Ελλάδα ισχύουν επίσης ειδικοί στόχοι μείωσης κατανάλωσης προϊόντων μιας χρήσης (π.χ. ποτήρια/δοχεία: -30% έως 2024, -60% έως 2026)
- **Κανονιστική Πίεση & Ανάγκη Άμεσης Εφαρμογής:** Η προθεσμία της οδηγίας (ΕΕ) 2019/904 για θέσπιση ΔΕΠ για καπνικά προϊόντα έληξε τον Ιανουάριο 2023. Η ταχεία υλοποίηση του παρόντος πλαισίου όχι μόνο αποτρέπει κυρώσεις, αλλά δημιουργεί έναν πρόσθετο

¹¹ Κατανάλωση (Ελλάδα 2023, KPMG): σύνολο 14,85 δισ. τσιγάρων × [0,2 g/φίλτρο](#) ~2.970 τόνοι αποσείγαρων/έτος.

μοχλό εσόδων που χρηματοδοτεί δράσεις κυκλικής οικονομίας και καινοτομίας.

- **Δημοσιονομική βιωσιμότητα:** Ο συνδυασμός της προτεινόμενης εισφοράς ανά τεμάχιο προς το σύστημα ΔΕΠ και μιας πάγιας κατάθεσης υποχρεων δημιουργεί ετήσια έσοδα της τάξης των €211- 283 εκ. Αυτά θα αποτελούν έσοδα σε ένα προτεινόμενο ταμείο απορρύπανσης, που θα αναλάβει το κόστος όλων των απαραίτητων καθαρισμών, τη χρηματοδότηση δράσεων καινοτομίας — όπως η έρευνα για μη πλαστικά φίλτρα — χωρίς να επιβαρύνεται ο κρατικός προϋπολογισμός.

Συμπερασματικά, το προτεινόμενο πλαίσιο δεν είναι μόνον περιβαλλοντικά αναγκαίο, είναι και κοινωνικοοικονομικά επωφελές, καθώς μειώνει δημόσιες δαπάνες, δημιουργεί πράσινες θέσεις εργασίας και εγκαθιδρύει έναν αυτοτροφοδοτούμενο μηχανισμό που θα χρηματοδοτεί τη μετάβαση σε πιο βιώσιμα καπνικά προϊόντα.

8. Πρόταση για τη θεσμοθέτηση συστήματος διευρυμένης ευθύνης παραγωγού για τα αποτσίγαρα στην Ελλάδα

Για την δημιουργία αυτής της πρότασης μελετήθηκαν όλα τα ευρωπαϊκά παραδείγματα χωρών που έχουν ήδη νομοθετήσει την διευρυμένη ευθύνη των παραγωγών καπνικών προϊόντων. Η πρόταση εμπλουτίζεται με βάση τις καλές πρακτικές που προκύπτουν από τα σουηδικά, δανικά και ισπανικά διατάγματα ώστε να διασφαλιστούν σαφείς υποχρεώσεις, διαφάνεια και μετρήσιμα αποτελέσματα.

8.1 Σκοπός και νομική βάση

Νομική βάση της πρότασης είναι η εξουσιοδοτική διάταξη για το περιεχόμενο της Κ.Υ.Α. που πρέπει να εκδοθεί για να μπορέσει να λειτουργήσει επιτέλους η ΔΕΠ. Η παρούσα έχει διττό σκοπό. Πρώτον, επιδιώκει να περιορίσει δραστικά τη ρύπανση από αποτσίγαρα, μεταφέροντας το οικονομικό βάρος της συλλογής και επεξεργασίας τους από τους δήμους στους ίδιους τους παραγωγούς καπνικών προϊόντων, σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Δεύτερον, στοχεύει να ενσωματώσει το συγκεκριμένο ρεύμα αποβλήτου στην ευρύτερη στρατηγική κυκλικής οικονομίας της χώρας. Ορίζει ως ποσοτικοποιημένο ορόσημο τη μείωση του αριθμού απορριπτόμενων αποτσίγαρων κατά τουλάχιστον 50 % έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2026 (έτος βάσης με πρώτη εθνική καταγραφή απορριφθέντων αποτσίγαρων).

Ως νομικό όχημα, ορίζεται το άρθρο 10 του νόμου 4736/2020 – ο οποίος ήδη ενσωματώνει την οδηγία 2019/904/ΕΕ για τα πλαστικά μίας χρήσης – και πρέπει να πλαισιωθεί από κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργείων Περιβάλλοντος, Οικονομικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Η ΚΥΑ θα εξειδικεύει το ύψος των τελών, τη λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας «EPR-Filters» και τα χρονοδιαγράμματα συμμόρφωσης, όπως και όλα τα προβλεπόμενα.

Την εποπτεία θα ασκεί ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ), ο οποίος εγκρίνει τα Συλλογικά Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΣΕΔ), θα δημοσιεύει ετήσιες εκθέσεις προόδου και θα επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις στους παραβάτες. Με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της έναντι της ΕΕ, αποφεύγει διαδικασίες παράβασης και

δημιουργεί έναν μηχανισμό αυτοχρηματοδοτούμενης διαχείρισης αποτσίγαρων που θα υποστηρίζει δράσεις καθαρισμού, ενημέρωσης και καινοτομίας χωρίς πρόσθετη επιβάρυνση για τους δημόσιους πόρους.

8.2 Πεδίο εφαρμογής

Το καθεστώς διευρυμένης ευθύνης καλύπτει τρεις διακριτές κατηγορίες προϊόντων.

- όλα τα τσιγάρα με ενσωματωμένο φίλτρο (δασμολογικός κωδικός HS 2402) πρόκειται για τη συντριπτική πλειονότητα των καπνικών προϊόντων που καταναλώνονται στην ελληνική αγορά.
- τα αυτόνομα φίλτρα που προορίζονται για χρήση μαζί με στριφτό ή άλλο καπνό (HS 5601), η αγορά τους έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια λόγω της διάδοσης του roll-your-own.
- οι χάρτινοι σωλήνες ή θήκες με ενσωματωμένο φίλτρο (HS 4823) που πωλούνται κενές και γεμίζονται από τον χρήστη.

Και οι τρεις κατηγορίες υπάγονται υποχρεωτικά στο ΣΣΕΔ. Οι παραγωγοί ή εισαγωγείς τους οφείλουν να καταβάλλουν το Μεταβλητό Τέλος Προϊόντος, ΜΤΠ (Tobacco Environmental Fee, TEF) και τα αντίστοιχα πάγια τέλη. Δεν προβλέπεται καμία απαλλαγή για προϊόντα με φίλτρα τα οποία χαρακτηρίζονται «βιοδιασπώμενα» εφόσον περιέχουν πλαστικό, .

Έτσι, διασφαλίζεται ότι καλύπτεται το σύνολο της ροής απορριμμάτων που σχετίζεται με αποτσίγαρα, ανεξάρτητα από τη μορφή διάθεσης ή τον τόπο παραγωγής τους.

8.3 Οικονομικά Εργαλεία

Το χρηματοδοτικό πλαίσιο της πρότασης στηρίζεται σε δύο διακριτούς μηχανισμούς: εισφορά ανά τεμάχιο φίλτρου – το **μεταβλητό τέλος προϊόντος** (ΜΤΠ) και ένα **πάγιο διοικητικό τέλος**:

- **Μεταβλητό τέλος προϊόντος** (ΜΤΠ): Από την 1^η Ιανουαρίου 2027 κάθε παραγωγός ή εισαγωγέας θα καταβάλλει τέλος ύψους €0,019 ανά φίλτρο. Το ποσό προκύπτει από την ανάγκη οι παραγωγοί να αναλάβουν το πραγματικό κόστος απορρύπανσης από τα προϊόντα τους σε ένα ρεαλιστικό σενάριο κόστους. . Το ύψος του

ΜΤΠ επανεξετάζεται ετήσια αν ο δείκτης συλλογής δεν επιτυγχάνει τους ενδιάμεσους στόχους ή αν τα πραγματικά κόστη απορρύπανσης είναι πολύ μεγαλύτερα από τα προβλεπόμενα, το τέλος μπορεί να αυξηθεί έως και 50 %.

- **Πάγιο τέλος:** Κάθε οικονομικός φορέας υποχρεούται σε ετήσιο διοικητικό τέλος: €3.000 για επιχειρήσεις που διαθέτουν άνω των δέκα εκατομμυρίων φίλτρων ετησίως και €500 για μικρότερες εταιρείες. Τα πάγια τέλη εξασφαλίζουν μια βασική γραμμή συμμετοχής όλων των υπόχρεων, όμως τα αναμενόμενα έσοδα (περίπου €20–35 χιλ./έτος) είναι καθαρά ενδεικτικά και δεν επαρκούν για το πλήρες κόστος λειτουργίας. Το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο για τη στελέχωση και τα λειτουργικά έξοδα του ΣΣΕΔ παραμένει η εισφορά ανά φίλτρο.
- **Τόκοι υπερημερίας:** Η μη εμπρόθεσμη καταβολή οποιουδήποτε από τα παραπάνω ποσά επιβαρύνεται με τόκο ίσο προς το βασικό επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά **τρεις ποσοστιαίες μονάδες**, ο τόκος λογίζεται ημερησίως μέχρι την πλήρη εξόφληση.

Τα έσοδα από αυτούς τους μηχανισμούς συγκεντρώνονται στον ειδικό λογαριασμό «**Ταμείο Απορρύπανσης Αποτσίγαρων**» (ΤΑΑ). Στη συνέχεια κατανέμονται περίπου ως εξής το πρώτο έτος: 70 % για καθαρισμούς και μεταφορές, 15 % για υποδομές συλλογής, μεταφοράς και ανακύκλωσης, 10 % για δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για τον ορθό τρόπο απόρριψης, τις επιπτώσεις από την εσφαλμένη απόρριψη, αλλά και τις επιπτώσεις από το κάπνισμα στην ανθρώπινη και δημόσια υγεία, 0% για έρευνα-καινοτομία υλικών και 5 % για διοίκηση και ελέγχους. Στη συνέχεια, μειώνεται σταδιακά το μερίδιο των καθαρισμών για να ενταχθούν έξοδα για έρευνα και καινοτομία που θα φτάσουν έως και 10% στο τρίτο έτος. Όλοι οι πόροι που δεν χρησιμοποιούνται εντός τριετίας μεταφέρονται αυτοδικαίως σε δράσεις έρευνας και καινοτομίας, ώστε να επιταχύνεται σταδιακά η αντικατάσταση των πλαστικών φίλτρων.

Αυτός ο μηχανισμός εξασφαλίζει ότι το σύστημα γίνεται αφενός διαφανές και αυτοχρηματοδοτούμενο, αφετέρου ευέλικτο ως προς την κλιμάκωση των τελών, ανάλογα με τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται κάθε διετία.

8.4 Διακυβέρνηση και ΣΣΕΔ

Η καρδιά του νέου συστήματος είναι το **Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΣΕΔ)**, η οντότητα που αναλαμβάνει – εξ ονόματος των παραγωγών – ολόκληρο τον τεχνικό και οικονομικό κύκλο ζωής των αποτσίγαρων. Ειδικά για την Ελλάδα προτείνεται να υπάρχει μόνο ένα ΣΣΕΔ πανελλαδικής εμβέλειας, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα καταστρατήγησης του ανταγωνισμού και διαπλοκής, ενώ μελλοντικά –μετά την πρώτη πενταετία λειτουργίας του συστήματος- θα μπορούσε να εξεταστεί η θέσπιση και λειτουργία περισσότερων συστημάτων. Προτείνεται ότι το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2027 όλοι οι παραγωγοί και εισαγωγείς φίλτρων ή τσιγάρων με φίλτρο να έχουν συστήσει και να λειτουργούν ή να έχουν προσχωρήσει στο εγκεκριμένο ΣΣΕΔ. Κανένα προϊόν δεν μπορεί να διακινείται στην αγορά χωρίς αποδεδειγμένη συμμόρφωση.

Το ΣΣΕΔ καταθέτει στον ΕΟΑΝ ετήσιο επιχειρησιακό σχέδιο, το οποίο περιγράφει ποσοτικούς στόχους συλλογής, χωροθέτηση κάδων, δρομολόγια μεταφοράς και δράσεις ευαισθητοποίησης. Το σχέδιο εγκρίνεται μόνο εφόσον αποδεικνύει ότι είναι ικανό να πετύχει τον ελάχιστο εθνικό στόχο 50 % μείωσης της απόρριψης αποτσίγαρων μέχρι το 2030 με έτος βάσης το 2026, σε αντίθετη περίπτωση ο ΕΟΑΝ ζητά συμπληρώσεις ή το απορρίπτει.

Για λόγους διαφάνειας, το ΣΣΕΔ τηρεί Δημόσιο Μητρώο — προσβάσιμο ηλεκτρονικά — όπου αναφέρονται τα μέλη, οι μέτοχοι, τα επιβαλλόμενα τέλη ανά προϊόν και οι ετήσιες ποσότητες φίλτρων που διατέθηκαν ή συλλέχθηκαν. Οι οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύονται ενιαία, ελεγμένες από ορκωτό ελεγκτή και συνοδευόμενες από δήλωση σύγκρουσης συμφερόντων.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου κατοχυρώνει την ανεξαρτησία του ΣΣΕΔ. Προτείνεται ενδεκαμελές διοικητικό συμβούλιο (ΔΣ), εκ των οποίων τουλάχιστον το 60 % (τουλάχιστον 7 στους 11) δεν μπορεί να έχει οικονομικούς ή μετοχικούς δεσμούς με την καπνοβιομηχανία, ενώ οι εκπρόσωποι των παραγωγών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το ένα τρίτο των εδρών ούτε να διαθέτουν δικαίωμα αρνησικυρίας. Προτείνεται να υπάρχει υποχρεωτική συμμετοχή τουλάχιστον ενός εκπροσώπου του ΚΕΔΕ στο ενδεκαμελές ΔΣ. Ο πρόεδρος επιλέγεται υποχρεωτικά από τα ανεξάρτητα μέλη και η επιλογή του τελεί υπό την έγκριση του ΕΟΑΝ. Στις ψηφοφορίες για προϋπολογισμό, τιμολόγηση και συμβάσεις απαιτείται πλειοψηφία ανεξαρτήτων, ώστε οι αποφάσεις να μην υπαγορεύονται από τα άμεσα εμπορικά συμφέροντα των εταιρειών.

Στο πλευρό του ΣΣΕΔ λειτουργεί Συμβουλευτική Επιτροπή — με εκπροσώπους της ΚΕΔΕ, της ΕΝΠΕ και της ακαδημαϊκής κοινότητας — η οποία εισηγείται τις τελικές θέσεις κάδων, τη συχνότητα αποκομιδής και τις τοπικές δράσεις ευαισθητοποίησης. Με αυτόν τον μηχανισμό, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης αποκτούν θεσμική φωνή χωρίς να αναλαμβάνουν το χρηματοοικονομικό βάρος.

Τέλος, το σύνολο της εποπτείας παραμένει στον ΕΟΑΝ. Ο Οργανισμός έχει δικαίωμα να αναστέλλει τη λειτουργία του ΣΣΕΔ αν αποκλίνει από τον στόχο ή παραβιάζει τους κανόνες σύγκρουσης συμφερόντων, επιβάλλοντας παράλληλα τις κυρώσεις που προβλέπονται.

Υποχρεώσεις παραγωγών	Περιγραφή	Προθεσμία
Εγγραφή	Καταχώριση στην πλατφόρμα «EPR-Filters» εντός 30 ημερών από την πρώτη διάθεση προϊόντος στην αγορά.	Συνεχής
Ετήσια δήλωση	Αναφορά στον ΕΟΑΝ έως 31 Μαρτίου κάθε έτους: • αριθμός τσιγάρων/φίλτρων που διατέθηκαν • βάρος πλαστικού φίλτρου δαπάνη σε καμπάνιες ευαισθητοποίησης ($\geq 2\%$ του ΜΤΠ, πρότυπο Β.Δ. 1093/2024 Ισπανίας art. 11).	31 Μαρτίου
Χρηματοοικονομική εγγύηση	Κατάθεση εγγύησης ίση με 3 % του ΜΤΠ του προηγούμενου έτους για κάλυψη αθέτησης υποχρεώσεων (βλ. παράδειγμα άρθ. 18 Β.Δ. 1093/2024 της Ισπανίας).	Μέχρι 30 Ιουνίου
Τήρηση αρχείων	Φύλαξη στοιχείων παραγωγής & πωλήσεων για 5 έτη διαθέσιμα σε επιθεωρητές.	–
Σήμανση συσκευασίας και καλλωπισμός	Υποχρεωτικό εικονόσημο 30 × 30 mm : με ενδεικτικό μήνυμα «Απαγορεύεται η απόρριψη αποτσίγαρων στο περιβάλλον» + QR code για οδηγίες ορθής απόρριψης (βλ. παράδειγμα άρθ. 9 Β.Δ. 1093/2024 της Ισπανίας).	Έως 1 ^η Ιουλίου 2026
Ιστότοπος ΣΣΕΔ	Το σύστημα διατηρεί ιστότοπο με πληροφορίες σχετικά με: • περιβαλλοντικές επιπτώσεις φίλτρων • σημεία και τρόποι συλλογής σύνδεσμο στο μητρώο ΕΟΑΝ	Εντός 6 μηνών από την εγγραφή
Βιοδιασπώμενα φίλτρα	Δεν απαλλάσσονται από εισφορά, υπόκεινται στο ίδιο ΜΤΠ έως ότου πιστοποιηθεί πλήρης βιοαποδόμηση και απουσία πλαστικού στη σύσταση (βλ. παράδειγμα άρθ. 3.4 Β.Δ. 1093/2024 της Ισπανίας).	–

* Οι απαιτήσεις ενσωματώνουν τις κατευθύνσεις της Swedish EPA και τα άρθρα 9, 11, 18 του Ισπανικού Βασιλικού Διατάγματος 1093/2024 για τα αποτσίγαρα. αντικατοπτρίζουν τις κατευθύνσεις της Swedish Environmental Protection Agency για ΔΕΠ σε προϊόντα καπνού.

Οι ρυθμίσεις που ακολουθούν εξειδικεύουν πώς εντάσσονται οι παραγωγοί στο θεσμικό πλαίσιο:

- Προβλέπεται ότι μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 2027 κάθε παραγωγός ή εισαγωγέας φίλτρων οφείλει να συμβληθεί με το εγκεκριμένο ΣΣΕΔ. Χωρίς αυτήν τη συμμόρφωση η κυκλοφορία του προϊόντος στην αγορά θα απαγορεύεται.
- Το Συλλογικό Σύστημα καταθέτει ετήσιο σχέδιο δράσης στο οποίο τεκμηριώνει τον στόχο συλλογής, το προτεινόμενο δίκτυο κάδων και τις διαδρομές μεταφοράς. Για την ενίσχυση της διαφάνειας το ΣΣΕΔ δημοσιοποιεί πλήρες μητρώο μελών και τιμολογιακή πολιτική, ενώ ο ΕΟΑΝ έχει την αρμοδιότητα να εγκρίνει ή να απορρίπτει το σχέδιο, ανάλογα με την επάρκειά του ως προς τον εθνικό στόχο μείωσης 50 % της απόρριψης στην φύση.
- Η Τοπική Αυτοδιοίκηση συμμετέχει στο ΔΣ του συστήματος, αλλά και μέσω της Συμβουλευτικής Επιτροπής Δήμων, η οποία καταθέτει τεκμηριωμένες προτάσεις για τη χωροθέτηση των κάδων και τη συχνότητα αποκομιδής, ώστε το επιχειρησιακό σχέδιο να προσαρμόζεται στις πραγματικές ανάγκες κάθε περιοχής.

8.5 Ψηφιακή Πλατφόρμα «EPR-Filters» – Λειτουργία & Οφέλη

Η πλατφόρμα EPR-Filters αποτελεί το ψηφιακό «νευρικό σύστημα» του προτεινόμενου σχήματος. Αναπτύσσεται σε συνεργασία με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και βασίζεται σε υποδομή gon-cloud ώστε να εξασφαλίζει κλιμακωτό φορτίο, ασφάλεια δεδομένων και ανοιχτά APIs.

Κύριες λειτουργίες

- Μητρώο Παραγωγών & Εισαγωγέων – αυτοματοποιημένη διασταύρωση με το ΕΚΜΕΑ της ΑΑΔΕ. Δημιουργεί μοναδικό Αριθμό Μητρώου Φίλτρων (ΑΜΦ) και αποκλείει τους μη δηλωμένους υπόχρεους (free-riders).
- Δήλωση Ποσοτήτων – οι υπόχρεοι ανεβάζουν αρχεία XML/CSV ανά τρίμηνο· τα δεδομένα επαληθεύονται σε πραγματικό χρόνο με αλγόριθμο ασυνεπειών (απόκλιση ± 3 %).
- Υπολογισμός Τελών – ενσωματώνει τον δημοσιευμένο αλγόριθμο ΜΤΠ και τη δυναμική

ρήτρα κλιμάκωσης σε περίπτωση που χρειάζεται». Εκδίδει e-τιμολόγιο και γράφεται αυτόματα στο myDATA.

- Dashboard OTA – οι δήμοι ανεβάζουν τιμολόγια καθαρισμού, παραλαμβάνουν αυτόματη αποζημίωση και μπορούν να εξάγουν αναφορές για τοπικές συνεδριάσεις.

Διακυβέρνηση & Διαφάνεια

Η πλατφόρμα θα φιλοξενεί ανοικτό πίνακα δεδομένων (public dashboard) με δεδομένα σε πραγματικό χρόνο: αριθμός / βάρος συλλεγμένων φίλτρων, ποσοτική επίδοση ανά περιφέρεια και ετήσιο ισοζύγιο εισφορών-δαπανών. Ο κώδικας API και οι τεχνικές προδιαγραφές θα δημοσιεύονται σε αποθετήριο του ΕΟΑΝ, εξασφαλίζοντας διαλειτουργικότητα και έλεγχο από ανεξάρτητους ερευνητές.

Οφέλη

- Ελαχιστοποιεί το διοικητικό κόστος συλλέγοντας δηλώσεις και τιμολόγια σε μία ενιαία βάση.
- Παρέχει real-time εικόνα επίδοσης, επιτρέποντας έγκαιρη ενεργοποίηση της κλιμακωτής αναπροσαρμογής τελών.
- Ενισχύει τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη πολιτών, δήμων και παραγωγών, μειώνοντας τον κίνδυνο νομικών προσφυγών.

Αξιοκρατική Κατανομή & Ανεξάρτητος Έλεγχος

Για να διασφαλίζεται το αδιάβλητο της διαδικασίας και η ορθολογική χρήση των πόρων, κάθε αίτημα δήμου (π.χ. για εξοπλισμό, υποδομές ή δαπάνες καθαρισμού) θα υποβάλλεται μέσω της πλατφόρμας με αναλυτική λίστα αναγκών και παραστατικά. Οι αποζημιώσεις προς τους OTA θα συνδέονται με τεκμηριωμένα αιτήματα και παραστατικά που υποβάλλονται μέσω της πλατφόρμας. Ο ΕΟΑΝ, ως εποπτεύων φορέας του συστήματος ΔΕΠ, διασταυρώνει και εγκρίνει μόνο την επιλεξιμότητα βάσει κανονισμού, χωρίς να παρεμβαίνει στον οικονομικό έλεγχο των OTA. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος των δημοτικών δαπανών παραμένει στην αρμοδιότητα των καθ' ύλην αρμοδίων ελεγκτικών αρχών, ενώ η πλατφόρμα δημοσιεύει όλα τα ποσά που καταβάλλονται ώστε να εξασφαλίζεται πλήρης διαφάνεια και κοινωνικός έλεγχος. Παράλληλα,

ενσωματώνεται αλγόριθμος κατανομής που διασφαλίζει αναλογική διάθεση πόρων με βάση δείκτες (πληθυσμός, τουριστική πίεση, μήκος ακτογραμμής, αποτύπωμα ρύπανσης)¹², ώστε να αποτρέπεται προνομιακή μεταχείριση συγκεκριμένων δήμων.

Η λειτουργία της πλατφόρμας θα υπόκειται σε ετήσιο ανεξάρτητο έλεγχο από πιστοποιημένο φορέα (οικονομικός και περιβαλλοντικός έλεγχος), με δημοσίευση δημόσιας έκθεσης. Επιπλέον, ο ΕΟΑΝ θα διατηρεί δικαίωμα δειγματοληπτικού ελέγχου επί των τιμολογίων/παραστατικών που δηλώνουν οι ΟΤΑ. Με αυτό τον τρόπο, οι αποζημιώσεις συνδέονται άμεσα με πραγματικές επιδόσεις, και η κοινωνία έχει πλήρη εικόνα για το πού κατευθύνονται οι πόροι του Ταμείου Απορρύπανσης Αποτοσίγαρων.

8.6 Εθνική έρευνα απορριμμάτων (ΕΕΑ)

Η πρόοδος του συστήματος θα αξιολογείται μέσα από μια **εθνική έρευνα απορριμμάτων** που θα διεξάγεται ανά διετία, ξεκινώντας το 2026 με σκοπό να οριστεί το έτος βάσης (baseline year) και επαναλαμβανόμενη το 2028, το 2030 κ.ο.κ. Η έρευνα θα υλοποιείται από ανεξάρτητο φορέα (κατά προτίμηση ακαδημαϊκό ίδρυμα) σε σύμπραξη με το ΕΛΚΕΘΕ και περιβαλλοντικές οργανώσεις και θα αξιοποιεί ανάμεσα σε άλλες και μεθοδολογίες επιστήμης των πολιτών, ώστε να συνδυάζει την επιστημονική ακρίβεια με ευρύ κοινωνικό συμμετοχικό αποτύπωμα. Σε τουλάχιστον χίλια αντιπροσωπευτικά σημεία (παραλίες, πάρκα, σημεία συνάθροισης πολιτών, κλπ), θα καταγράφεται η πυκνότητα αποτοσίγαρων — εκφρασμένη ως «αριθμό αποτοσίγαρων ανά τετραγωνικό μέτρο» — παρέχοντας αδιαμφισβήτητα δεδομένα για την πορεία προς τον εθνικό στόχο.

Αν τα αποτελέσματα της έρευνας του 2028 δείξουν ότι δεν έχει επιτευχθεί ο ενδιάμεσος στόχος μείωσης που θα οριστεί, ο ΕΟΑΝ θα εισηγείται κλιμακωτά μέτρα, τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν αύξηση του ΜΤΠ έως και 50 %. Επιπλέον, αν τα αποτελέσματα της έρευνας του

2030 δείξουν μη επίτευξη του στόχου μείωσης 50% της απόρριψης στο περιβάλλον μπορεί να ακολουθήσει και άλλη αναπροσαρμογή ή, σε έσχατο βαθμό, σταδιακή απαγόρευση των πλαστικών φίλτρων από το 2031.

8.7 Κυρώσεις και συμμόρφωση

Η αποτελεσματικότητα του συστήματος εξαρτάται από ένα σαφές και κλιμακωτό πλαίσιο κυρώσεων. Για κάθε βασική υποχρέωση – ένταξη σε ΣΣΕΔ, εμπρόθεσμη υποβολή στοιχείων, επίτευξη στόχων συλλογής προβλέπεται διοικητικό πρόστιμο βασισμένο στις προβλέψεις του ν. 4819/2021. Τα πρόστιμα είναι σταθερά και επιβάλλονται ανεξαρτήτως πρόθεσης και εισπράττονται υπέρ του δημοσίου όπως ορίζει ο ίδιος νόμος. Σε περίπτωση υποτροπής μέσα σε 24 μήνες, το ποσό διπλασιάζεται, ενώ ο ΕΟΑΝ μπορεί να αναστείλει προσωρινά τον αριθμό μητρώου του παραγωγού.

Οι διοικητικές παραβάσεις τιμωρούνται αντικειμενικά (χωρίς ανάγκη απόδειξης υπαιτιότητας), με αυστηρότερες κυρώσεις όπου ο νόμος προβλέπει δόλο (π.χ. ψευδείς δηλώσεις). Η κλίμακα κυρώσεων ευθυγραμμίζεται με τον ν. 4819/2021 (άρθρο 69): από προειδοποιητικές συστάσεις και αναλογικά πρόστιμα για μη επίτευξη στόχων, έως πρόστιμα μεγάλης κλίμακας (μέχρι €1.000.000) για σοβαρές παραβάσεις, και, όπου συντρέχει λόγος, προσωρινή/οριστική διακοπή δραστηριότητας (άρθρο 66). Τα πρόστιμα αποδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 66 (60 % Πράσινο Ταμείο / 40 % Δημόσιο) ή/και όπως εξειδικευθεί με προεδρικό διάταγμα (άρθρο 69 παρ. 16). Επιπλέον, θεσπίζεται με Π.Δ. κλιμάκωση τελών/προστίμων ανάλογα με την απόκλιση από ενδιάμεσους στόχους. Η εγγύηση του ΣΣΕΔ (άρθρο 12 παρ. 18) λειτουργεί ως πρόσθετη δικλείδα: καταπίπτει όταν δεν επιτυγχάνεται τουλάχιστον ένας από τους συμβατικούς στόχους στο τέλος της πενταετίας. Τέλος, εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα μέτρα: τροποποίηση όρων, μη ανανέωση ή ανάκληση έγκρισης ΣΣΕΔ (άρθρο 13), καθώς και προσωρινή/οριστική διακοπή δραστηριότητας (άρθρο 66).

¹² Μπορεί να χρησιμοποιηθεί το παράδειγμα του Keep Britain Tidy, 2015

Ο πίνακας που ακολουθεί συνοψίζει τα κύρια ύψη προστίμων. Για παράδειγμα, η μη ένταξη σε ΣΣΕΔ επισύρει κατ' ελάχιστον €5.000 και μπορεί να φθάσει έως €200.000 ή το 1 % του ετήσιου κύκλου εργασιών, αναλόγως βαρύτητας. Η υποβολή ψευδών στοιχείων τιμωρείται με πρόστιμο έως €1.000.000 και αναστολή διάθεσης προϊόντων.

Πίνακας 5. Παραβάσεις και ποινές

Παράβαση	Ποινή
Μη ένταξη σε ΣΣΕΔ	Προειδοποιητικές συστάσεις και έπειτα από 1 μήνα από €5.000 – €200.000 (πεδίο προστίμων 4819/2021 1 % κύκλου εργασιών
Υποβολή ψευδών στοιχείων	€10.000–€1.000.000 (βάσει του ν. 4819/2021) και επιπλέον αναστολή λειτουργίας σε δεύτερη παράβαση
Μη επίτευξη στόχων ΣΣΕΔ	Προσαύξηση ΜΤΠ έως 50 % σε κάθε αξιολόγηση μετά από κάθε εθνική έρευνα απορριμμάτων και υποχρεωτικό νέο σχέδιο δράσης

8.8 Συνεργασία με δήμους και υποδομές

Η επιτυχία του συστήματος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον ενεργό ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης και από ένα συνεκτικό πλέγμα υποδομών συλλογής που θα καλύπτει ολόκληρη τη χώρα. Ως σημείο αναφοράς προτείνεται να αξιοποιηθεί η μεθοδολογία του [MSFD](#), η οποία χρησιμοποιείται από το πρόγραμμα για την καταπολέμηση της πλαστικής ρύπανσης «[Υιοθέτηση μια Παραλία](#)» του WWF Ελλάς, ένα πρωτόκολλο επιστήμης πολιτών που εφαρμόζεται από το 2019 σε περισσότερες από 250 ελληνικές ακτές και ήδη επεκτείνεται σε πέντε ακόμη χώρες της Μεσογείου (Τουρκία, Ιταλία, Τυνήσια, Μαρόκο και Λιβύη). Το πρωτόκολλο προβλέπει:

- δειγματοληψία τμήματος 100 m παραλίας με καταγραφή όλων των αντικειμένων > 2,5 cm·και τα αποτσίγαρα κωδικοποιούνται ξεχωριστά,
- τουλάχιστον δύο ετήσιες εξορμήσεις (μία πριν και μία μετά τη θερινή περίοδο) διασφαλίζοντας συνέπεια με τις μεταβολές κατά την έντονη τουριστική περίοδο,

- ψηφιακή καταχώριση δεδομένων σε ανοιχτή πλατφόρμα, τύπου [Adopt a Beach](#), η οποία θα τροφοδοτεί τον ΕΛΚΕΘΕ και το πρόγραμμα παρακολούθησης της περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλασσών.

Για την παρακολούθηση της ρύπανσης με αποτσίγαρα μέσα σε κατοικημένες περιοχές προτείνεται **μεθοδολογία δειγματοληψίας για δρόμους & πάρκα**, η οποία βασίζεται σε αναγνωρισμένες πρακτικές από το εξωτερικό όπως η προσέγγιση «[μέτρηση 100 τετραγωνικών μέτρων](#)» και η αξιολόγηση μέσω φυσικής καταμέτρησης αποτσίγαρων, αλλά και παρατήρηση της αντίληψης των καπνιστών του [Clean Europe Network Litter Monitoring System](#), όπως επίσης και η στρωμάτωση κατά τύπο περιοχής & δείκτες κοινωνικοοικονομικής στέρησης που ακολουθούνται από το [Keep Britain Tidy](#).

Οι δειγματοληψίες σε πάρκα και δρόμους μπορούν να σχεδιαστούν ακολουθώντας τα εξής βήματα:

- **Στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία** ανά κατηγορία χρήσης γης: εμπορικές ζώνες υψηλής κίνησης, συγκοινωνιακοί κόμβοι, οικιστικές περιοχές, πάρκα/πλατείες. Η στρωματοποίηση μπορεί να λάβει υπόψη και κοινωνικοοικονομικούς δείκτες (π.χ. Δείκτης Αποστέρησης) ώστε το δείγμα να είναι αντιπροσωπευτικό—όπως στις [εθνικές έρευνες της KBT](#) στο Ην. Βασίλειο.
- **Χρονική στρωμάτωση**: εβδομαδιαίες/μηνιαίες μετρήσεις, με ενίσχυση δειγματοληψίας στις περιόδους αιχμής (Ιούνιος–Σεπτέμβριος, αργίες).
- **Μέγεθος δείγματος**: στόχος ≥ 200 σημεία ανά στρώμα/τρίμηνο για βασικό σφάλμα ± 10 % (95 % CI). Μπορεί να κλιμακωθεί ανάλογα με τον πληθυσμό του δήμου.

Προτείνονται οι εξής μονάδες μέτρησης και πρωτόκολλα πεδίου:

- **Δρόμοι (street segments)**: σταθερή ενότητα 100 m² ανά σημείο (π.χ. 100 m μήκος × 1 m πλάτος ζώνης σάρωσης δίπλα στο κράσπεδο ή 1×50 m σε κάθε πλευρά του δρόμου). Καταμέτρηση όλων των αποτσίγαρων ορατών εντός της ζώνης.

- **Πάρκα/πλατείες:** τετράγωνα 10×10 m (100 m²) σε τυχαίες θέσεις εντός του πάρκου με καταμέτρηση σε τουλάχιστον 3 τέτοια τετράγωνα ανά πάρκο (είσοδος, κεντρικός χώρος, περιμετρική ζώνη).
- **Hotspots** (στάσεις λεωφορείου, είσοδοι γραφείων/μπαρ): επιπλέον **στοχευμένα σημεία** με ίδια μονάδα 100 m² για να αποτυπώνονται αυξημένες συγκεντρώσεις.
- **Καταγραφή:** γεωγραφική θέση (GPS), φωτογραφία προ/μετά, και ταξινόμηση σε «γόπες με φίλτρο / χωρίς φίλτρο / συσκευασίες καπνικών προϊόντων».
- **Συμπληρωματική παρατήρηση συμπεριφοράς (προαιρετικά):** πριν την καταμέτρηση αποτοίγαρων, δεκάλεπτη παρατήρηση στο πεδίο για ποσοστό ρίψης αποτοίγαρων (αναλογία καπνιστών που ρίχνουν γόπα/σύνολο καπνιστών), χρήσιμος δείκτης για στοχευμένες παρεμβάσεις. ([Παραλλαγές έχουν χρησιμοποιηθεί σε αστικές μελέτες συμπεριφοράς.](#))

Οι προτεινόμενοι δείκτες για την καταγραφή της ρύπανσης από αποτοίγαρα σε πάρκα και πόλεις είναι:

- **Γόπες/100 m²** (βασικός δείκτης συγκέντρωσης) για πάρκα και hotspots.
- **Γόπες/100 m μήκους δρόμου** (αν επιλεγεί γραμμική ζώνη), για συγκρισιμότητα με άλλες πόλεις.
- **Τάσεις στον χρόνο (Q1–Q4) και συγκρίσεις ανά χρήση γης / ζώνη.**
- **Ηλεκτρονικός πίνακας ελέγχου σε τοπικό επίπεδο:** τα σημεία στα οποία γίνεται η παρακολούθηση χαρτογραφούνται (heatmap) και δημοσιεύονται σε ανοιχτό πίνακα ελέγχου (dashboard) — μία δοκιμασμένη πρακτική σε ευρωπαϊκά συστήματα μέτρησης.

Για την εξασφάλιση της ποιότητας των δεδομένων προτείνονται:

- **Εκπαίδευση συνεργείων** με φωτογραφικό οδηγό (τι μετριέται/τι όχι), δοκιμαστική «διπλή μέτρηση» στο 10 % των σημείων για έλεγχο συμφωνίας καταμετρητών.

- **Τυποποιημένα έντυπα/εφαρμογή** (drop-down λίστες αντικειμένων) για αποφυγή ελεύθερου κειμένου.
- **Τυφλές επιθεωρήσεις** από δεύτερο κλιμάκιο στο 5 % των σημείων ανά τρίμηνο.

Με βάση αυτά τα δεδομένα θα δημιουργηθεί ένα Εθνικό Δίκτυο Αναφοράς παραλιών και δημόσιων χώρων σε διαφορετικά αντιπροσωπευτικά περιβάλλοντα (αστικό, τουριστικό, νησιωτικό, προστατευόμενη περιοχή, κ.λπ.) που θα παρακολουθούνται με τα συγκεκριμένα πρωτόκολλα και θα αποτελούν τον δείκτη σύγκρισης για την προσβάσιμη ελληνική ακτογραμμή και σημεία ενδιαφέροντος. Η χρήση ενός εγχώριου, ήδη λειτουργικού συστήματος μειώνει δραστικά το κόστος εκκίνησης, εμπλέκει ενεργά εθελοντές και προσφέρει δεδομένα συμβατά με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Το ύψος της ετήσιας επιχορήγησης κάθε δήμου προκύπτει από τα πραγματικά και τεκμηριωμένα έξοδα απορρύπανσης από αποτοίγαρα, Παράλληλα, προτείνεται τυποποιημένη μέθοδος ελέγχου δαπανών (ιδίως για παράκτιους δήμους), που επιτρέπει την κατηγοριοποίηση και τον ορισμό ανώτατων επιλέξιμων δαπανών. Έτσι αποτρέπεται η παρουσίαση γενικών εργασιών καθαρισμού ως ειδικής απορρύπανσης από αποτοίγαρα και περιορίζεται κάθε κακόβουλη ή καταχρηστική χρήση των πόρων. Η διαφανής διαδικασία —με δημόσια ανάρτηση των εγκρίσεων και επιδόσεων— ενισχύει την εμπιστοσύνη των υπόχρεων παραγωγών ότι οι εισφορές τους κατευθύνονται αποκλειστικά σε στοχευμένες, μετρήσιμες δράσεις.

Ως επιχειρησιακός κανόνας προβλέπεται η εγκατάσταση τουλάχιστον ενός ειδικού κάδου για συλλογή/επιστροφή των αποτοίγαρων ανά 150 κατοίκους σε ζώνες υψηλής επισκεψιμότητας.

8.9 Περιβαλλοντική εποπτεία και έλεγχος

Τέλη εποπτείας και αδειοδότησης

Για να καλυφθεί πλήρως το διοικητικό κόστος εποπτείας – σύμφωνα με τον ν. 4736/2020 σχετικά με τα τέλη που καταβάλλουν οι φορείς για τη διαδικασία αδειοδότησης και για τους μεταγενέστερους επιτόπιους ελέγχους από τις

περιβαλλοντικές αρχές προτείνεται να θεσπιστούν όσα προβλέπονται στον πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας 6. Τέλη συστήματος

Κατηγορία τέλους	Ποιος πληρώνει	Πότε	Ποσό
Τέλος έγκρισης ΣΣΕΔ	Νέο ΣΣΕΔ	Με την αίτηση στον ΕΟΑΝ	€10.000 εφάπαξ
Τέλος τροποποίησης άδειας	ΣΣΕΔ	Για κάθε ουσιώδη αλλαγή (π.χ. προσθήκη μεθόδου ανακύκλωσης)	€2.000
Ετήσιο τέλος εποπτείας ΣΣΕΔ	ΣΣΕΔ	Κάθε Μάιο	0,05 % των εισπραχθέντων ΜΤΠ
Ετήσιο τέλος εποπτείας παραγωγού	Κάθε παραγωγός / εισαγωγέας	Κάθε Μάιο	0,02 % επί των κερδών ή min €1.000
Τέλος ad-hoc επιθεώρησης	Παραβάτης παραγωγός	Μετά από διαπίστωση σοβαρής παράβασης	€5.000

*Ο ΕΟΑΝ μπορεί με ΥΑ να αναπροσαρμόζει τα ποσά ανά τριετία, βάσει απολογιστικού κόστους.

Χρήση εσόδων

Τα κονδύλια που συγκεντρώνονται από τα τέλη χρηματοδοτούν:

- τη μίσθωση και συντήρηση εξειδικευμένου εργαστηριακού εξοπλισμού,
- τις αμοιβές και τα έξοδα μετακίνησης των επιθεωρητών,
- τη συνεχή αναβάθμιση της πλατφόρμας «EPR-Filters»,
- εξοπλισμό για προγράμματα επιστήμης πολιτών,
- δειγματοληπτικές αναλύσεις μικροπλαστικών σε θάλασσα και αστικό περιβάλλον.

Διαδικασία τιμολόγησης

- Ο ΕΟΑΝ δημοσιεύει τον αναλυτικό πίνακα τελών κάθε **1η Μαρτίου**.
- Οι παραγωγοί και τα ΣΣΕΔ εξοφλούν τις υποχρεώσεις τους έως **31 Μαΐου**. Η καθυστέρηση επιβαρύνεται με τόκο υπερημερίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) + 5 ποσοστιαίες μονάδες.
- Μη πληρωμή πέραν **60 ημερών** οδηγεί σε αναστολή του Αριθμού Μητρώου μέχρι εξόφλησης.

Περιβαλλοντικά διοικητικά πρόστιμα

Ο ν. 4819/2021 και ν. 1650/1986 θεσπίζουν διάφορα διοικητικά περιβαλλοντικά πρόστιμα με σταθερά ποσά, ανεξάρτητα από πρόθεση, όπως φαίνεται παρακάτω.

Παράβαση	Ποσό προστίμου (€)	Ποιος πληρώνει	Φορέας ελέγχου / βεβαίωσης	Παρατηρήσεις
Μη υποβολή ετήσιου report παραγωγού έως 31 Μαΐου	10.000	Παραγωγός / εισαγωγέας	ΕΟΑΝ	Διοικητικό πρόστιμο - αναστολή Μητρώου σε υποτροπή
Πολύ σοβαρές παραβάσεις ν. 4819/2021 (άρθ. 68 ποινικές, 69 διοικητικές): μη ένταξη σε ΣΣΕΔ, ψευδή δεδομένα ποσοτήτων, παρακώλυση ελέγχων ΕΟΑΝ	Όπως ορίζει ο ν. 4819/2021	Παραγωγός και/ή ΣΣΕΔ	ΕΟΑΝ, ΕΓΕΠ, Οικονομική εισαγγελία	Ποινές (άρθ. 68): φυλάκιση 3 μήνες-3 έτη & χρηματική ποινή έως 180 ημερήσιες μονάδες, Διοικ. πρόστιμα (άρθ. 69): €100-500.000 (παραγωγός) και €500-100.000 (ΣΣΕΔ). Επιπλέον προσαύξηση 20% επί του ΜΤΠ
Παράνομη απόρριψη αποβλήτων φίλτρων τσιγάρων - «Μεγάλες παραβάσεις» ν. 1650/1986 (άρθ. 28 §2-3 ποινικές, άρθ. 30 διοικητικές)	Όπως ορίζει ο ν. 1650/1986	Υπόχρεος φορέας / υπαίτιος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο)	Επιθεωρητές Περιβάλλοντος, Εισαγγελία, Περιφέρεια	Ποινικά: φυλάκιση ≥ 1 έτους & χρημ. ποινή €3.000-60.000, αν με σκοπό οφέλους: φυλάκιση ≥ 2 έτη & €20.000-150.000. Διοικ. πρόστιμα: €500-2.000.000
Πώληση τσιγάρων χωρίς περιβαλλοντική σήμανση	6.000 ανά σημείο πώλησης	Ιδιοκτήτης / εκμεταλλευτής σημείου πώλησης	ΔΙΜΕΑ, Δημοτική αστυνομία, ΕΟΑΝ	Πρόστιμο σε ιδιοκτήτη· δυνατότητα παράλληλων κυρώσεων
Απόρριψη αποτίγανου σε προστατευόμενη περιοχή Natura 2000 ή εντός 100 m ακτογραμμής	1.000	Πολίτης / παραβάτης	Δημοτική Αστυνομία, Λιμενικό, Σώμα Επιθεωρητών Περιβάλλοντος	Επιτόπου βεβαίωση από αρμόδια όργανα

*Προσαυξήσεις: +50 % αν η παράβαση είναι σε παραλία με «Γαλάζια Σημαία» και +100 % για υποτροπή εντός 24 μηνών.

** Οι «μεγάλες» περιβαλλοντικές παραβάσεις διέπονται κυρίως από το αναθεωρημένο άρθρο 28 του Ν. 1650/1986 (όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 4042/2012) για τις ποινικές πτυχές και από τα άρθρα 68-69 του Ν. 4819/2021 για τις κυρώσεις που σχετίζονται με τα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης και τη διευρυμένη ευθύνη παραγωγών. Οι ποινές κλιμακώνονται ώστε να αποτρέπουν σοβαρές περιβαλλοντικές ζημιές και να εξασφαλίζουν πραγματική συμμόρφωση.

9. Οδικός χάρτης υλοποίησης

Τα προτεινόμενα επόμενα βήματα έχουν σκοπό την θεσμική ολοκλήρωση της διευρυμένης ευθύνης παραγωγών καπνικών προϊόντων, την αρχική πιλοτική και στη συνέχεια εθνική εφαρμογή του συστήματος επιστροφής εγγυοδοσίας και την συνεχή ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού για το θέμα.

Η υιοθέτηση του πλαισίου δεν είναι μόνο περιβαλλοντικά επείγουσα, αλλά και κοινωνικά δίκαιη και οικονομικά επωφελής. Αποτελεί μια ώριμη ευκαιρία για διακομματική συναίνεση και συνεργασία κράτους, αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεων και κοινωνίας των πολιτών, έτσι ώστε η Ελλάδα να αναδειχθεί σε ευρωπαϊκό υπόδειγμα στη διαχείριση των μικροπλαστικών ρύπων από προϊόντα καπνίσματος.

Πίνακας 7. Οδικός χάρτης

Χρονικός ορίζοντας	Καίρια ενέργεια	Υπεύθυνος	Παραδοτέα/στόχος
Q1 2026	Δημόσια διαβούλευση Κ.Υ.Α.	ΥΠΕΝ / ΥΠΟΙΚ	Ολοκλήρωση της διαβούλευσης
Q2 2026	Έκδοση ΚΥΑ τελών & συγκρότηση ΣΣΕΔ και Ταμείου Απορρύπανσης	ΥΠΕΝ / ΥΠΟΙΚ	Πρώτη είσπραξη πάγιου τέλους – €3.000 ή €500
Q3 2026	Pilot “EPR-Filters” — 10 παραγωγοί σε δοκιμαστικό περιβάλλον, ταυτόχρονα ολοκλήρωση API με Gov.gr Wallet	ΥΨΗΔ	Online ψηφιακή πλατφόρμα Version 1.0
Q4 2026	Έναρξη ενημερωτικής καμπάνιας «Καμία Γόπα Χαμένη» (≥2 % TEF)	ΕΟΑΝ / ΣΣΕΔ	10 εκ. εμφανίσεις – reach 60 % καπνιστών
Q4 2026	Πραγματοποίηση της 1 ^{ης} ΕΕΑ	ΕΟΑΝ / ΣΣΕΔ	Αποτελέσματα 1 ^{ης} έρευνας
Q1 2027	Rollout EPR-Filters σε όλη την αγορά	ΕΟΑΝ	100 % καπνικών προϊόντων καταχωρημένα

Χρονικός ορίζοντας	Καίρια ενέργεια	Υπεύθυνος	Παραδοτέα/στόχος
	Έναρξη είσπραξης ΜΤΠ		
Q2 2027	Υποδομές συλλογής (κάδοι) και μηχανισμό μεταφοράς σε τρεις μεγάλους δήμους, πχ. Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο	ΣΣΕΔ / Δήμοι	Πολλαπλούς κάδους συλλογής αποτσίγαρων που να καλύπτουν όλα τα νευραλγικά σημεία στο αστικό και παράκτιο περιβάλλον
Q1 2028	Πανελλαδικές υποδομές συλλογής – ελάχιστος στόχος συλλογής 30 %	ΣΣΕΔ	Ετήσια έκθεση 2027
Q3 2028	Ελάχιστος στόχος συλλογής 30 % όλων των φίλτρων που τοποθετούνται στην αγορά Αναθεώρηση ΜΤΠ με διαβάθμιση: – 20 % αν >30 % συλλεχθούν, +20 % αν <27 % συλλεχθούν	ΥΠΕΝ / ΕΟΑΝ	Νέα τιμολόγηση 2029–2030
Q4 2028	Πραγματοποίηση της 2 ^{ης} ΕΕΑ	ΕΟΑΝ / ΣΣΕΔ	Αποτελέσματα 2 ^{ης} έρευνας
2029	2η φάση R&D για μη πλαστικά φίλτρα	ΤΑΑ	Δύο πιλοτικές γραμμές υλικού χωρίς οξική κυτταρίνη
2030	3η ΕΕΑ – αν συνολική μείωση ≤50 %, διαβούλευση για απαγόρευση πλαστικού φίλτρου	ΕΟΑΝ / ΥΠΕΝ	Τελική υπουργική απόφαση 06/2031

Η υλοποίηση αυτού του χρονοδιαγράμματος θα μειώσει δραστικά τη ρύπανση, θα ενισχύσει τον τουρισμό και θα επιβεβαιώσει τη θέση της Ελλάδας ως πρωτοπόρου σε λύσεις κυκλικής οικονομίας για τα καπνικά προϊόντα.

10. Επίλογος

Βασικός στόχος της παρούσας πρότασης είναι η **μείωση της ρύπανσης, η προαγωγή της κυκλικής οικονομίας και η δίκαιη κατανομή του κόστους** ανάμεσα στους παραγωγούς και την κοινωνία, όπως και η συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Η ανάλυση καταδεικνύει ότι τα αποτσίγαρα αποτελούν ένα επίμονο, τοξικό και ακριβό ρεύμα απορρίμματος. Παρά το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για τα πλαστικά μιας χρήσης, το συγκεκριμένο απόβλητο παραμένει σε μεγάλο βαθμό «ορφανό» ως προς τη χρηματοδότηση και την οργανωμένη συλλογή. Το προτεινόμενο σχήμα Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού, καλύπτει αυτό το κενό και μεταφέρει το κόστος από τον φορολογούμενο στον παραγωγό, σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Η οικονομοτεχνική εκτίμηση δείχνει ότι τα αναμενόμενα έσοδα ($\approx \text{€}211 - 282 \text{ εκ./έτος}$) υπερκαλύπτουν ακόμη και το δυσμενές σενάριο κόστους καθαρισμού. Επιπλέον, δημιουργούν πλεόνασμα για δράσεις έρευνας και καινοτομίας. Οι δήμοι απαλλάσσονται από σημαντικές δαπάνες, οι πολίτες ωφελούνται από καθαρότερο δημόσιο χώρο και οι επιχειρήσεις αποκτούν κίνητρο για οικολογικό σχεδιασμό φίλτρων.

Σε πολιτικό επίπεδο, η χώρα αποφεύγει τον κίνδυνο ευρωπαϊκής παράβασης λόγω καθυστερημένης εφαρμογής της σχετικής οδηγίας και ευθυγραμμίζεται με τις βέλτιστες πρακτικές κρατών όπως η Σουηδία, η Ισπανία και η Γαλλία.

Τέλος, το προτεινόμενο σύστημα είναι θεσμικά αναγκαίο, διοικητικά εφαρμόσιμο και οικονομικά βιώσιμο: παρέχει διαφανή και επαρκή χρηματοδότηση για ουσιαστική μείωση της ρύπανσης από αποτσίγαρα, χωρίς πρόσθετο βάρος για τον κρατικό προϋπολογισμό.

Παράρτημα 1: Συντομογραφίες

Συντομογραφία	Πλήρης όρος/ερμηνεία
ΔΕΠ	Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού (Extended Producer Responsibility – EPR)
ΕΚΜΕΑ	Ενιαίο Κεντρικό Μητρώο Εφοδιαστικής Αλυσίδας Καπνού (ΑΑΔΕ)
ΕΟΑΝ	Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης
ΜΤΠ	Μεταβλητό Τέλος Προϊόντος (Tobacco Environmental Fee)
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (δήμοι & περιφέρειες)
ΠΡΟ / PRO	Φορέας Παραγωγών (Producer Responsibility Organisation – PRO)
ΣΕΕ	Σύστημα Επιστροφής Εγγύησης (Deposit Return System – DRS)
ΣΣΕΔ	Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης
ΤΑΑ	Ταμείο Απορρύπανσης Αποτσιγαρών
ΥΠΕΝ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
AGEC	Loi AntiGaspillage pour une Économie Circulaire (Γαλλικός νόμος κυκλικής οικονομίας)
AMF	Advance/Unique Filter Registration Number (Αριθμός Μητρώου Φίλτρων)
COP	Conference of the Parties (Διάσκεψη των Μερών της FCTC)
EPA (SE)	Swedish Environmental Protection Agency (Naturvårdsverket)
EPR	Extended Producer Responsibility – Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού
FCTC	Framework Convention on Tobacco Control (Σύμβαση-Πλαίσιο ΠΟΥ)
GES	Good Environmental Status (Καλή Περιβαλλοντική Κατάσταση)
GPS	Global Positioning System – γεω-εντοπισμός κάδων
HS	Harmonised System – τελωνειακή κωδικοποίηση εμπορευμάτων

Συντομογραφία	Πλήρης όρος/ερμηνεία
KBT	Keep Britain Tidy (οργάνωση περιβαλλοντικών καθαρισμών)
NACE	Nomenclature Statistique des Activités Économiques (Ευρωπαϊκή ταξινόμηση κλάδων)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development – ΟΟΣΑ
PRO	Producer Responsibility Organisation (Φορέας ΣΣΕΔ)
R&D	Research and Development – Έρευνα & Ανάπτυξη
RYO	Roll-Your-Own – στριφτό τσιγάρο
SUPD	Single-Use Plastics Directive – Οδηγία (ΕΕ) 2019/904

Παράρτημα 2: Οικονομική ανάλυση

Ανάλυση Κόστους Απορρύπανσης: Παράκτιο & Αστικό Περιβάλλον

Στόχος του παρόντος παραρτήματος είναι να αποτυπώσει με σαφή και ενιαίο τρόπο το κόστος απορρύπανσης για τις παράκτιες ζώνες και για τον αστικό ιστό/πάρκα, καθώς και το συνδυαστικό κόστος, με ρητές υποθέσεις ανά σενάριο.

1. Παράμετροι & Υποθέσεις

Η οικονομική αποτύπωση του νέου συστήματος βασίζεται σε δύο άξονες: πρώτον, πόσο κοστίζει σήμερα (και θα κοστίζει στο μέλλον) ο καθαρισμός απορριμμάτων σε ακτές και αστικό περιβάλλον και δεύτερον, ποια έσοδα μπορεί να παράξει το σύστημα ΔΕΠ και ΣΕΕ ώστε να καλύψουν ή και να υπερκαλύψουν αυτές τις δαπάνες.

- **Παράμετρος προσβάσιμης ακτογραμμής** – Το WWF Medtrends (2015) εκτιμά τη συνολική ελληνική ακτογραμμή σε ~15.000 km, εκ των οποίων το 40 % ($\approx$ 6.000 km) είναι αμμώδεις ή χαλικώδεις παραλίες. Αν δεχθούμε ότι μόλις το 30 % αυτών ($\approx$ 1.800 km) είναι πράγματι προσβάσιμες ή τουριστικά αξιοποιήσιμες, τότε αυτή είναι η «κρίσιμη μάζα» παραλιών που χρήζουν συστηματικού καθαρισμού.
- **Κόστος αναφοράς Καταλονίας** – Η μελέτη Rezero (2020) αποτιμά το ετήσιο κόστος καθαρισμού απορριμμάτων σε €12 – 21 ανά κάτοικο. Με αναγωγή στον ελληνικό πληθυσμό (8,3 εκ.) το ισοδύναμο κόστος κυμαίνεται μεταξύ €90 – 160 εκ. ετησίως.
- **Κόστος καθαρισμού ακτών** – Ο εμπειρικός δείκτης του Keep Britain Tidy (2015) — £6.000 – 6.300 ανά km ακτογραμμής ($\approx$ €7.000 – 7.300 σε τιμές 2025) — δίνει για τα 1.800 km προσβάσιμης ελληνικής ακτής ετήσιο κόστος €12,6 – 13,1 εκ. Το «τουριστικό ταβάνι» (€82.000 / km) ανεβάζει το θεωρητικό μέγιστο στα €147,6 εκ..
- **Συνδυασμένο κόστος καθαρισμού οδικών & παράκτιων ζωνών**. Συνυπολογίζοντας το ενδεικτικό κόστος €12 – 21 per capita για οδικό/αστικό περιβάλλον, το συνολικό εύρος δαπανών των δήμων τοποθετείται μεταξύ €110 – 295 εκ. ετησίως.

- **Δυνητικά έσοδα ΔΕΠ και ΣΕΕ**. Με εισφορά €0,019 ανά φίλτρο και κατανάλωση περίπου 14,85, δισ. τσιγάρα/έτος (Βάσει [KPMG](#) το 2023 εκ των οποίων 3,53 δισ. ήταν παράνομα/παράτυπα (23,7% μερίδιο, +3,0 μονάδες έναντι 2022), προκύπτουν €211 – 282 εκ./έτος εκ. ετήσια έσοδα — επαρκή για να καλύψουν το ρεαλιστικό σενάριο κόστους απορρύπανσης.

Σταθερές και υποθέσεις που τροφοδοτούν όλους τους υπολογισμούς που ακολουθούν.

Παράμετρος	Τιμή/εύρος	Σχόλιο
Πρακτικά προσβάσιμη ακτογραμμή	$\approx$ 1.800 km	1/3 των αμμωδών / χαλικωδών προσβάσιμων ακτών της συνολικής ακτογραμμής (15.000 km, σύμφωνα με WWF Medtrends 2015). που εκτιμώνται ότι είναι 6.000 km.
Κόστος/km (χαμηλή / μεσαία χρήση – τυπικές ακτές)	€7.000	Ενδεικτικός δείκτης αναφοράς, βάσει του εμπειρικού δείκτη του Keep Britain Tidy (2015)
Κόστος/km (υψηλής χρήσης)	€82.000	Ενδεικτικός δείκτης αναφοράς, βάσει του εμπειρικού δείκτη του Keep Britain Tidy (2015). Χρησιμοποιείται για σταθμίσεις τουριστικής αιχμής.
Μερίδιο ακτών «χρήσης» (σενάρια)	Χαμηλό 5%, μεσαίο 8%, Υψηλό 12%	Ορίζει το σταθμισμένο κόστος ανά km.
Per-capita κόστος αστικού καθαρισμού	€12–21/ κάτοικο / έτος	Ενδεικτικό εύρος για οδικό/αστικό περιβάλλον.
Εξυπηρετούμενος πληθυσμός (εκ.)	Χαμηλό 9,1, μεσαίο 10,85, υψηλό 12,6	Περιλαμβάνει εποχικότητα / τουριστικά ισοδύναμα.
Κανόνας συνδυασμού (παράκτιο → σύνολο)	Χαμηλό: 50%, μεσαίο / υψηλό: 100%	Αποφυγή διπλομέτρησης στο χαμηλό σενάριο.

Παράμετρος	Τιμή/εύρος	Σχόλιο
Νόμισμα / Έτος τιμών	€ / 2025	Όλα τα ποσά εκφράζονται σε εκατομμύρια €/έτος και στρογγυλοποιούνται.

2. Μεθοδολογία (τύποι υπολογισμών)

- Σταθμισμένο κόστος ακτών ανά km: $C_{km} = (1 - s) \cdot 7.000 + s \cdot \text{€}82.000$, όπου s = μερίδιο «χρήσης».
- Ετήσιο παράκτιο κόστος: $C_{coast} = 1.800 \times C_{km} / 10^6$ (σε εκ. €).
- Αστικό/οδικό κόστος: $C_{urban} = (\text{per-capita} \times \text{πληθυσμός}) / 10^6$ (σε εκ. €).
- Συνδυαστικό κόστος: $C_{total} = C_{urban} + \alpha \times C_{coast}$, με $\alpha = 0,50$ (χαμηλό) ή $1,00$ (μεσαίο/υψηλό).

3. Παράκτιο κόστος (σταθμισμένο ανά σενάριο)

Σενάριο	Μερίδιο χρήσης	Σταθμισμένο κόστος €/km	Χιλιόμετρα	Ετήσιο παράκτιο κόστος (εκ. €)
Χαμηλό	5%	10.750	1.800	19,35
Μεσαίο	8%	13.000	1.800	23,40
Υψηλό	12%	16.000	1.800	28,80

4. Κόστος απορρύπανσης αστικού ιστού & πάρκων

Σενάριο	Ανά κάτοικο (€/κάτοικο/έτος)	Πληθυσμός (εκ.)	Αστικό/οδικό κόστος (εκ. €)
Χαμηλό	12,0	9,10	109,2
Μεσαίο	16,5	10,85	179,0
Υψηλό	21,0	12,60	264,6

5. Συνδυαστικό κόστος

Σενάριο	Αστικό/οδικό (εκ. €)	Παράκτιο που συνυπολογίζεται (εκ. €)	Σύνολο (εκ. €)
Χαμηλό	109,2	9,7	118,9
Μεσαίο	179,0	23,4	202,4
Υψηλό	264,6	28,8	293,4

6. Έλεγχος συνέπειας (per-capita cross-check)

Το εύρος €12–21/κάτοικο/έτος, εφαρμοζόμενο στον εξυπηρετούμενο πληθυσμό 9,1–12,6 εκ., παράγει αστικό κόστος ~€109–265 εκ./έτος. Τα συνδυαστικά αποτελέσματα €119–293 εκ./έτος είναι συνεπή με το εύρος αυτό, δεδομένου ότι περιλαμβάνουν επιπλέον το παράκτιο σκέλος (ολικώς ή μερικώς).

7. Λογική εστίασης στην παράκτια ρύπανση (συνοπτικά)

Επιλέγουμε να εστιάσουμε τους υπολογισμούς κόστους στην παράκτια ρύπανση για τους εξής λόγους:

- Περιβαλλοντική προτεραιότητα και επίπτωση:** σημαντικό ποσοστό των αποτοίγαρων που απορρίπτονται σε ξηρά και πόλεις καταλήγει τελικά στη θάλασσα ([περίπου 40 %](#)), ενώ οι ελληνικές ακτές παραμένουν εκτός ορίων «Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης»—μόλις το 16 % των παραλιών πιάνει το κατώφλι των 130 αντικειμένων/100 μ. και οι γόπες είναι σταθερά από τα συχνότερα ευρήματα. Άρα το θαλάσσιο/παράκτιο περιβάλλον είναι ο «τελικός αποδέκτης» και ο πιο ευαίσθητος κρίκος που απαιτεί κατ' επείγον στοχευμένη χρηματοδότηση απορρύπανσης.
- Μεθοδολογική επάρκεια και συγκρισιμότητα:** υπάρχουν καθολικά αποδεκτοί συντελεστές κόστους ανά χιλιόμετρο ακτογραμμής (Keep Britain Tidy: ~€7.000/km, και «υψηλής χρήσης» ~€82.000/km), καθώς και σαφής εκτίμηση «πρακτικά προσβάσιμων» ακτών (~1 800 km), που επιτρέπουν διαφανείς, αναπαραγωγίμους υπολογισμούς χωρίς κίνδυνο διπλομετρήσεων με υφιστάμενους δημοτικούς προϋπολογισμούς για οδοκαθαρισμό.

- **Συντηρητικότητα και έλεγχος αξιοπιστίας:** ο πληθυσμιακός δείκτης Rezero (≈€12–21/κάτοικο/έτος) χρησιμοποιείται ως «εξωτερικό» cross-check και δείχνει ότι η εστίαση στην ακτογραμμή αποδίδει εύρος δαπανών που δεν υποεκτιμάται. Η συμπερίληψη δρόμων/πάρκων θα αύξανε σημαντικά τα ποσά και θα έθετε ζητήματα διπλής καταγραφής, χωρίς να αλλάζει τον κρίσιμο στόχο μείωσης των γοπών στις ακτές.
- **Επιχειρησιακή σκοπιμότητα:** τα παράκτια hotspots είναι σαφώς χαρτογραφημένα από εθνικά datasets (π.χ. «Υιοθέτησε μια Παραλία»), πράγμα που επιτρέπει άμεση στοχοθέτηση, σύγκριση πριν/μετά και γρήγορη αποτύπωση αποτελεσμάτων για τον τουρισμό και τα οικοσυστήματα.

Ως εκ τούτου, η προτεινόμενη κοστολόγηση παράκτιων καθαρισμών αποτελεί συνειδητή, τεκμηριωμένη «πρώτη φάση», την οποία μπορούμε να επεκτείνουμε σε αστικούς χώρους όταν υπάρξει ομογενοποιημένη λογιστική τεκμηρίωση από τους ΟΤΑ, ώστε να αποφευχθεί η υπερκοστολόγηση ή η διπλή χρέωση.

8. Τεχνικές σημειώσεις και περιορισμοί

- Στρογγυλοποίηση σε ένα δεκαδικό (εκ. €).
- Τα ποσοστά «χρήσης» λειτουργούν ως συντελεστές στάθμισης και μπορούν να διαφοροποιηθούν ανά Περιφέρεια.
- Η παραδοχή 50% στο χαμηλό σενάριο αποτρέπει διπλομέτρηση δαπανών που ήδη εγγράφονται στους δημοτικούς προϋπολογισμούς.

Παράρτημα 3: Ενδεικτικός μηχανισμός ελέγχου δαπανών και ανώτατων ορίων αποζημίωσης απορρύπανσης

Το παράρτημα αυτό προτείνει έναν ενδεικτικό μηχανισμό ελέγχου δαπανών και καθορισμού ανώτατων ορίων αποζημίωσης για την απορρύπανση από αποτίγαρα στις ακτές. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι οι πόροι του Ταμείου Απορρύπανσης κατανέμονται με διαφάνεια, αντικειμενικά και αναλογικά, σύμφωνα με την πραγματική πίεση που δέχονται οι παραλίες από τον τουρισμό και τις τοπικές κοινωνίες. Η μεθοδολογία βασίζεται σε διεθνώς αναγνωρισμένα εργαλεία αξιολόγησης καθαριότητας, προσαρμοσμένα στις ελληνικές ιδιαιτερότητες, ώστε να αποτρέπεται η καταχρηστική χρήση των πόρων και να μεγιστοποιείται το περιβαλλοντικό όφελος.

Με γνώμονα τη βρετανική μελέτη Keep Britain Tidy (2015), οι παραλίες χωρίζονται σε τρεις βαθμίδες πρόσβασης: **υψηλή, μέτρια και χαμηλή**. Αυτή η κλιμάκωση ταιριάζει στην Ελλάδα γιατί η χώρα διαθέτει πολύ εκτεταμένο δίκτυο κολυμβητικών υδάτων (τουλάχιστον [1.729 σημεία το 2024](#)) και υψηλή συγκέντρωση βραβευμένων παραλιών ([625 γαλάζιες σημαίες](#)), γεγονός που υποδηλώνει μεγάλο αριθμό επισκεψιμων/διαχειρίσιμων ακτών πέρα από τις εμβληματικές τουριστικές ζώνες. Παράλληλα, ο ελληνικός τουρισμός εμφανίζει [έντονη εποχικότητα](#) (περίπου 54% των διεθνών αφίξεων το τρίμηνο Ιουλ.-Σεπτ.) και χωρική συγκέντρωση υποδομών (π.χ. το μεγαλύτερο μέρος των κλινών και αφίξεων συγκεντρώνεται σε λίγες περιφέρειες/αεροδρόμια), στοιχείο που δημιουργεί ανομοιόμορφη πίεση καθαρισμού στις ακτές. Οι προτεινόμενοι συντελεστές προσαρμοσμένοι από διεθνή εργαλεία μέτρησης καθαριότητας τύπου Keep Britain Tidy / Clean Europe Network, αποτυπώνουν ακριβώς αυτή την κλιμάκωση «φόρτου» και κατευθύνουν περισσότερους πόρους στις ακτές με τεκμηριωμένη υψηλή προσέλευση (οργανωμένες, κοντά σε μεγάλους κόμβους/αεροδρόμια), χωρίς να αποκλείουν τις φυσικές ή απομονωμένες παραλίες. Η μεθοδολογία

στηρίζεται σε τυποποιημένη δειγματοληψία 100 m² και σε στρωμάτωση ανά χρήση/κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, ώστε οι δείκτες ρύπανσης να είναι συγκρίσιμοι και να «κουμπώνουν» με την ελληνική κατανομή επισκεπτών.

Για κάθε κατηγορία αποδίδεται ένας συντελεστής κατανομής πόρων: **1,0 για τις υψηλής πρόσβασης** (οργανωμένες ή με >200 000 επισκέπτες/έτος), **0,65 για τις μέτριας** (φυσικές/ημιαστικές, 50 000–200 000 επισκέπτες) και **0,3 για τις χαμηλής πρόσβασης** (απομονωμένες ή εποχικά επισκέψιμες). Ο αριθμός αυτός λειτουργεί ως «πολλαπλασιαστής» πάνω στο βασικό ποσό επιχορήγησης ανά χιλιόμετρο. Έτσι, αν το ελάχιστο κόστος αναγνωρίζεται στα €7.000/km, μια τουριστική παραλία βαθμού 1,0 λαμβάνει το πλήρες ποσό, ενώ μια ημιαστική (0,65) λαμβάνει €4.550/km και μια απομονωμένη (0,3) €2.100/km. Με αυτόν τον τρόπο κατευθύνονται οι πόροι εκεί όπου η πίεση και οι ανάγκες καθαρισμού είναι μεγαλύτερες, χωρίς να αποκλείονται οι λιγότερο δημοφιλείς ακτές. Στην κατανομή των πόρων του ΤΑΑ, ώστε οι τουριστικές και αστικές ακτές, που δέχονται μεγαλύτερη πίεση, να λαμβάνουν υψηλότερη χρηματοδότηση. Η επιλογή υψηλότερης ενίσχυσης για τις «υψηλής πρόσβασης» παραλίες συνάδει με τα ελληνικά δεδομένα εισαγόμενης ζήτησης (κορυφαία αεροδρόμια προορισμών) και τις πολύ καλές ποιότητες υδάτων κολύμβησης (που αυξάνουν την προσέλευση και άρα τα απορρίμματα), στοιχείο που ενισχύει την ανάγκη αναλογικής χρηματοδότησης καθαρισμών.

Με τον τρόπο αυτό, η προτεινόμενη μέθοδος δεν αποτελεί μόνο εργαλείο δίκαιης κατανομής πόρων, αλλά και μηχανισμό διαφάνειας και αξιοπιστίας, που ενισχύει την αποτελεσματικότητα του συστήματος και την εμπιστοσύνη όλων των εμπλεκομένων.

Για περισσότερες πληροφορίες

Αχιλλέας Πληθάρας, Υπεύθυνος προγραμμάτων
μείωσης αποτυπώματος, WWF Ελλάς,
a.plitharas@wwf.gr

Ρόσσυ Σιμεόνοβα, Υπεύθυνη διαχείρισης
αποβλήτων, WWF Ελλάς, r.simeonova@wwf.gr

WWF Ελλάς, Χαριλάου Τρικούπη 119-121, 114 73, Αθήνα,
Τηλ. +30 210 3314893

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας www.wwf.gr

Copyright Credit © Creative commons

Working to sustain the natural
world for the benefit of people
and wildlife.

together possible. panda.org